

GECEGEZEN KIZLAR

Öyküler

Tomris Uyar

GECEGEZEN KIZLAR

Öyküler

ADA YAYINLARI

ÖYKÜLERE GİRERKEN

«Halk masallarının kişileri, belli bir tarih anında, belli bir yerde yaşamış olan bir topluluğun belli ferdleri değil de bir padişah, bir tüccar, bir kocakarı gibi yersiz, adsız kişilerdir» diyor Pertev Naili Boratav.

Ben bu yersiz ve adsız kişileri, masalın belirlediği serüvenin ormanından, kan, post ve buğu tüten yoldan çekip çağımıza, günümüze getirmek istedim. Dolayısıyla onları birer birey olarak işledim, yani öykü kişileri olarak. Geçen sürede özellikle kadınlar, eski masallarda önlerine değer diye sürülen «şehzade ile evlenmek», «zengin olmak», «sınıf atlamak» gibi özlemleri çoktan bir yana itmişlerdi. En azından benim tanıdığım masal kahramanları. Bazı mitik öğelerse çağlar boyunca değişmeden kalmıştı.

«Eğer biri, masalların ilettikleri bildiriği, öykülerin anafikrini ve serüven romanlarından çıkarılması gereken dersi birkaç sözcükle özetlemek zorunda kalsaydı, bu sözcükler: yüreklilik, cömertlik ve özgürlük tutkusu olurdu. Masallar, insan kararsızlığını ve uyanıklığını, son çözümlemelerde kişinin duyduğu özgüveni ya da kişilerin birbirlerine olan güvenini ve insanın insanlık içindeki yerini dile getirir. Böyle bir güven duygusu, ne pahasına olursa olsun «mutlu bir son» yakalama eğiliminden çok daha anlamlı, çok daha güçlüdür» (1)

Özgürlüğü arama tutkusunun mutluluğa erişmeye bile baskın çıktığı bir yer ve zaman. Sırasıyla Haensel ile Gretel, Pamuk Prenses ve Yedi Cüceler, Kırmızı Şapkalı Kız ile Mavi Sakal, Fareli Köyün Kavalcısı, Oniki Dansçı Prenses, Uyuyan Güzel, Fesleğenci Kız, Sabırtası'nın Şehzadesi ile Çingenesi, Çizmeli Kedi - Pinokyo günümüzdeki kılıkları ve düşleriyle bir daha yaşıyorlar burada.

«Belki bu düşlerden ötürü kimilerimiz evini terketti ve garson, seyyar satıcı, kitapçı ya da postacı oldular. (...) Yaşamı ve dünyayı değiştirmek istemelerine karşın hepsi de birer meslek edindi: tüccar, asker, polis, iktisatçı, danışman, elçi ve noter oldular.»

Eklemeye gerek var mı! Belki de yazar oldular.

T. U.

(1) Fernando Savater, Görüş dergisi, sayı 6

SONUNCU BELKİ

Şârâ'ya

«Nerdeyim?» dedi kendi kendine, uyandığının bilincine tamtamına varamadan. Uyanmanın gündelik, çiğ ışığına yaklaştıkça, derinlerden yüzeye tırmandıkça, ürkü gitgide artıyordu.

Çevresine bakındı. Bir pencerenin yanında oturuyormuş, başını pulmanın sarı, tozlu perdesine dayamışmış, o yüzden güçlkle soluk alıyormuş, perdenin çevresine enli, meşinden bir kelepçe geçirmişler. Vagondaki boğucu sıcak azalmış biraz.

«Tren durmuş,» diyerek ayıldı iyice. Toparlandı. Belki de onu uykusundan alan, trenin tekdüze, güvenli sarsıntısının birdenbire kesilmesi idi, oysa bindiğindenberi, bir kesilse! diye can atmıştı. Ağzının kıyılarında bir ıslaklık, bir yapışıklık duy-

du, yalandı. Perdeye asılı kolunda renksiz bir leke vardı. Salyası akmış. Kötü uyumuş.

Nerelerden geçmişti uykuda? Gözlerini yumdu. Gümüş zincirlere vurulmuş bir deniz parçası geldi gözlerinin önüne, o kadar. Zorlandı. Biraz daha derinlere, birazcık... Renkli tekneler vardı denizde, ama o, suya giremiyordu. Özgür su parçasığı ne kadar girmeye, yıkanmaya çağırsa da giremiyordu. Düznavi deniz, teknedeki geçilmiyordu, zincirlere vurulmuştu, zincirin berisinde alacak mazot birikintileri. Gerisi gelmedi.

«Günlük gerçeklerden yapılmış eliş bir karabasan. Evcil, çözümlenmeye elverişli. Demek trenin durması, sarsıntının kesilmesi, bir kesilme, bir engellenme, bir çeşit...»

Uyanıklığa alışmış, gevşemişti. Ayağa kalkıp pencereden baktı. Dışarı bembeyazdı. Gözalebildiğine kar. İstasyon levhası görünmüyordu. Hiçbir şey yoktu dışarda. Vagonu taradı. Gençadam'dan başka kimse yoktu galiba. Neredeydiler?

«Canım tren durmuş, hepsi bu,» diye yatıştırdı kendini. «Burada kalmışsınız. Ama burası neresi? İkinciüstü bastırarak kardan başka ne var? Günlerden ne? Saat kaç?»

Kar, dörde doğru başlamıştı.

Gök yeşile kesti, sonra kurşuna, sonra mora. Yamaçlar önce bulanıklaştı, sonra silindi. Evlerin yeni badanalanmış cepheleri paslandı.

Sessizlikte, bir-iki-üç diye başladı mevsimsiz dolu.

Dolu taneleri, ürkek serçeler gibi kaçıştı kaldırımlarda, sekti, yol taşlarına vurup vurup savruldu, tepelere, rüzgara bir sabun kokusu bıraktı. Pen-

cerelerden bakanlar, artık yollar kapanır dediler, ekmek bulunmaz, gazeteler erişmez, sular kesilir, eviçleri buz keser. Yaşamın işleyişi bozulur.

Demek bu kaygı, bu kesilme, saçdıplerini bile terleten şu boğucu sıcakla birleşince.

— Merhaba! dedi bir ses.

Baktı: Gençadam'dı. Yan sırada, pencerenin yanındaki koltukta oturuyordu. Seyrek bıyıklı, gözlüklü, sevimli bir gençti. Trenin durması, yolda kalmak, engellenmek, onu pek etkilememişe benziyordu.

— Merhaba!

Gülümsemeye çalıştı.

— Kötü bir düş gördünüz galiba, dedi Gençadam. Bir ara inlediniz de — —

Uykusunda gördüklerini, uykuda alınan yolu bir yabancıya açıklayamazdı. Ağzından sızan salıyı düşündü, utandı. Kişi uykusunda nasıl da çaresiz, savunmasız, budala görünür...

— Ne zaman durduk? diyerek geçiştirdi acemiliğini.

— Epey oluyor. İki saat kadar.

— Nedenmiş? Yani kaza falan mı olmuş?

— İlerde, hemzemin geçitte kaza olmuş, dedi Gençadam. Biri söyledi, yolculardan biri. Bilirsiniz, bizde resmi açıklama yapma alışkanlığı yoktur. Başka biri de önümüzde bir yük treninin raydan çıktığını söyledi.

Boş koltukları gösterdi. Vagonun metalsi ıssızlığını.

— Öbür yolcular neredeler?

— Sıkıldılar, karda dolaşacaklarmış.

Gençadam'ın iyi cins yünlüden, balık sırtı ceketini o sırada gördü galiba, yoksa daha önce mi? Bildik bir ceketti. Dirseklerine deri geçirilerek yenilenmişti.

— Yani fazla kaygılanacak bir şey yok galiba, dedi rasgele. Kar da öyle apansız bastırdı ki...

— Bir saat içinde dizboyunu buldu, dedi Gençadam. Taksiler trafikten çekilmiş. Sokaklarda incin top oynuyor, herkes evine kaçmış. Rıhtıma koşarak inmek zorunda kaldım. Az kalsın kaçırıyordum treni. Ama yetiştim ya, dert değil artık.

Bir süre sustular. O, gerilerde kalan denizi düşündü, renkli tekneleri, artık yağmayan, yalnızca beyaz kürkünü yayıp kentleri örten karı.

— Akıl etse bari, diye mırıldandı kendi kendine.

Yutkundu, sustu.

— Ne diyordunuz? dedi Gençadam. Anlatın n'olur. Kadınların konuşmalarında bu özellik çok ilgimi çeker. O anlaşılmaz geçişler, bağlantısız sanılan, yaşamın özüne birdenbire inen saptamalar. Bence kadınları en ağır koşullarda bile dayanıklı kılan bu konuşma biçimidir, yere sağlam basan bu dildir.

— Evi düşünüyordum da... Çocuklara kalm birşeyler giydirmeyi unutmasa diyordum: Bülent, kocam. Temizlikçi kadın sabah erkenden gelecek, sütlerini içirip okula yollayacak ama — —

— Yine de birşeylerin unutulacağından, aksatılacağından korkuyorsunuz. Tedirginsiniz. Uyurken dişlerinizi gıcırdattınız bir ara.

— Son günlerde çok — — diye başladı.

Sonra, hiç tanımadığı üstelik kendisinden çok

genç birine açılmanın yakışık almayacağını düşündü.

— Yorgunsunuz, kaygılısınız, öyle mi?

— Evet.

— Güne başlayacak, uyanacak gücü bulamıyorsunuz — —

— Evet. Nerden bildiniz? Siz, daha çok genç — —

Gençadam içten bir kahkaha attı, bir çocuğun pürüzsüz kahkahasını.

— Ufak ayrıntılardan öyküler çıkarmaya bayılırım da, dedi. Uyurken, çantanız düştü kucığınızdan. Zırzırı bozukmuş. Ne var ne yoksa yere döktü. Kitabınızı, küçük kızın armağanını, hepsini topladım, yerleştirdim. Siz bir bakın yine de...

— Küçüğün kız olduğunu nerden biliyorsunuz peki? dedi şaşkınlıkla.

— Çok kolay. Paketteki pembe ipek kurdeleden. Kızlara pembe, erkeklere mavi değil midir?

Bir süre, çok iyi anlaşılan, konuşmaya bile gerek duymayan iki sıra arkadaşının rahatlığıyla sustular.

Vagon soğumaya başlamıştı. Sahanlığın sarsıldığını duydular. Biri yerine dönüyordu, koltuğuna.

— Gerçekten çok yorgunum bu ara, dedi telaşla. Yorulacak bir şey yaptığım yok ya aslında, her zamanki ev işleri, hayhuy. Kardeşim, bebeğin doğduğunu yazdığında gitmek istemedim önce. Ama Bülent üsteledi. Küçük değişiklikler bazan iyi gelirmiş. Bilmiyorum. Her neyse, artık yola çıktık.

Konuşmayı uzatmamak için koltuğun arkasına sıkıştırılmış kitabına uzandı.

— Kafka'yı çok mu seversiniz? dedi Gençadam.

— Çok. Belli aralarla döner döner okurum.

— Bana çok karanlık gelmişti okuduğumda. Belki de daha yalın daha gerçekçi, aydınlık bir edebiyata ilgi duyduğumdan.

— Sizin yaşıңызdayken bana da öyle gelmişti. Ama sonraları, zamanla, karanlık ya da kapalı yanı pek kalmıyor. Gündelik gerçeğin düşünülemezlik kadar korkunç olabileceğini kavırıyorsunuz.

Bir öksürük duydukları arka sıralarda oturan yaşlı bir hanımdı. Dönüp baktığında, onun camısı. ihtiyar, meraklı bakışlarıyla karşılaştı.

— Peki siz birşeyler yazıyor musunuz? dedi Gençadam.

— Lisedeyken yazıyordum. Yayınlamayı bir türlü göze alamadım ama. İstedikim kadar iyi değildi karalamalarım. Dergilere, dergi yöneticilerine falan başvurmak da içimden gelmiyordu doğrusu. İç dünyamı kimselerle paylaşmak istemiyordum sözüm ona, iyi etmişim. Çünkü bu bir sürdürme, bir direnme sorunu. Şimdi okuduğumda, çok uzak, çok özentili geliyor yazdıklarım.

— Yine de arasıra, dedi Gençadam dalgın dalgın, yani tango ağzıyla söylersek «yalnız kaldığın geceler» onların yarım kalmış minik başyapıtlar olduğunu düşünüyorsun. Gözlerin doluyor, kadri bilinmemiş inceliklere yanıyorsun.

— Evet.

— Sonra, ormana çıkarken arkandaki yola özenle serptiğin kırıntıları arıyorsun, onları toplayarak sılaya dönmeyi kuruyorsun. Kafka olumak... eski bir şarkının sözlerini anımsamak... bir gül kokusunu izleyip bahçeyi bulmak.

— Ya da bir konuşmanın kilometre taşlarına basa basa eski - kendine dönmek gibi, değil mi?

Küçük serçelerden iz bile kalmamıştı ama. Şimdi kar, kalın tüylü kuyruğunu dolamıştı vagonun çevresine, keyifle hırıldıyordu. Birden tısssssladı. Camlar yaşardı boydan boya.

Yaşlı Kadın yine öksürdü:

— Lapa lapa yağıyordu, dedi. Hiç kesilmeyecek sanmıştım. Neyse kesildi, yine de buradan gidemeyeceğiz bana kalırsa.

— Birazdan açılır yol, dedi Gençadam. Umu du elden bırakmayın.

En arkada oturan çifte baktı Yaşlı Kadın. Genç Kız galiba nişanlısı olan Delikanlı'nın omuzuna yaslanmış, uyuyordu. Delikanlı, geceden kalma, eskimiş gazetelere göz gezdiriyordu.

— Sizler için, gençler için önemli değil tabii, dedi Yaşlı Kadın yaşamın kıyılarına düşmanca ası larak, siz konuşuyorsunuz.

— Ben vagon restorana kadar uzanayım, dedi Gençadam. Belki çay demlemişlerdir. Çay içers ek ısınırız biraz.

— Çayları ben ısmarlasam olmaz mı?

Çantasına uzandı. Kağıtları, kimliği, cüzdanı her şey yerli yerindeydi. Çocuklar gibi sevindi. Ek ledi telaşla:

— Kızmazsın değil mi?

— Ne kızması? diye bir kahkaha attı Genç adam. Hiç bozukluğum yok zaten. Aslına bakarsan fazla bütün param da yok ya. İş, cüzdanını bula bilmekte.

— Buldum! Buldum! dedi neşeyle. Bu kadar dağınık değilimdir aslında. Ama dedim ya, son günlerde bir tedirginlik... Bavulumu bile üç kere baştan yaptım. Fazlalıkları attım. Derken kar bastırınca, kalın birşeyler koymak gerekti.

— Şimdi iyisiniz ama?

— İyiyim.

— Ben biraz dolaşayım. Ne olup bitiyor anlamaya çalışayım.

Gençadam gidince, çantasına uzandı yine. Aynayı aldı, baktı, yüzünü inceledi. Sabah yaptırdığı saçları terden, kardan ıslanmış, kıvrıkcıklar sarkıp yanaklarına yapışmıştı. Gözboyası akmış, gözüçlarındaki kırışıklar iyice açığa çıkmıştı.

«Garip,» dedi kendi kendine. «Kaç saat oldu yola çıkalı?»

— Buyurmaz mısınız hanım kızım? dedi Yaşlı Kadın.

Kuru pasta paketini uzatıyordu.

— Çaylar gelsin de, dedi, sağolun.

— Genç, eşiniz mi?

— Değil, diye kekeledi. Şey... bir aile dostumuz, bir tanıdık.

Gençadam'ın kim olduğunu, nereye gittiğini bile sormadığını kavradı. Kırıntıları bulmak, korkuyu aşip korkma özgürlüğüne kavuşmak yetmişti. Sormamıştı.

Onun koltuğunun arkalığına baktı. Özenle daktilo edilmiş, beyaz kağıtlarla dolu kalm bir dosya. Bir doçentlik tezi olsa gerek. Ankara'ya bu yüzden gidiyor olmalı, tezini kurula sunmaya. Eğildi, başlığı tersten okumaya çalıştı: İLETİŞİM AÇISINDAN DOĞAL DİL VE SESLENME TÜRLERİ.

— Bu pencere açılmıyor mu? dedi hoyrat bir ses.

İrkildi. Bu adamı hiç görmemişti daha önce. Adam, kıllı parmaklarıyla cama uzandı, zorladı. Uzanırken, gömleği sıyrılıyor, kararmış eti görünüyordu aradan.

— Aman oğlum, sakın açmayın, dedi Yaşlı Kadın. Zaten buz gibi oldu.

— Her gün bir gecikme, her gün yolda kalırlar, yine de birşey yedeklemeyi akıl etmezler itoğlu itler, dedi Adam. Hiçbiri yok ortalıkta, kodunsa bul.

Aynayı çantasına yerleştirdi. Adam'm sırnaşık bakışlarından etkilenmemiş görünmeye çalıştı.

— Yaa hanım teyze, dedi Adam. Hep *başkaları* sohbet edecek değil ya. Şu vagonda kaç kişiyyiz ki? Artık aile olduk.

— Yolculuk ne tarafa? dedi Yaşlı Kadın.

— Ne fark eder ki hamım teyze? Biz her hafta bu yolu alıyoruz. Bu tren evimiz oldu çıktı.

— Ne olduğunu biliyorsunuzdur o zaman siz, dedi Yaşlı Kadın. Neden kaldık yolda?

— Hemzemin geçitte kaza olmuş. Senin anlayacağın bugün buradayız, belki gece de.

— Ah yapmayın efendi oğlum! diye haykırdı Yaşlı Kadın. Ben donarım bu soğukta.

— Korkma hanım teyze. Dostlar yalnız bırakmazlar bizi, dedi Adam egemenliğinin tadını çıkararak. Minibüslere doluşup gelirler birazdan. Trenin yolda kaldığını öğrenince atlar, gelirler. Artık rakı mı istersin, en yeni kasetler mi...

— İyi, iyi, dedi Yaşlı Kadın. Aman oğlum, sen başımızda oldukça...

— Estağfurullah, dedi Adam.

«Neden?» diye düşündü. «Neden korkuyorum? Tam atlatmışken? Gözlerimin içi terliyor sanki. Uzun bir süredir yaşamamın dışında kaldım, ev içinde, kalabalıktan uzakta. O yüzdendir. Ya da kitabın etkisidir, ne bileyim bastıran kardır, gördüğüm düştür... Bir nedeni olmalı.»

Duvarlara asılmış yaftaları, ilanları, Demiryolu dergisini gözden geçirdi, gerçeklerin çağrısına sığındı.

— Efendi kardeşimiz nerede kaldı? dedi Adam, altın dişlerini göstererek sırttı. Sizi yalnız bıraktı.

Kapı aralanınca ayaz doldu içeri. Yaşlı Kadın hırkasını çıkardı plastik çantadan, giydi.

Adımlar yaklaştı.

— Çay kalmamış, dedi Gençadam bitkin bir sesle. Sular akıyor. Kimsenin bir şey bildiği yok. Tren bomboş. Vagon restoranda masalar kurulmuş ama kimse yok.

«Sevgili dinleyiciler, son aldığımız haberlere göre hemzemin geçidinde bir kaza olmuştur. İlk alınan bilgilere göre ölü adedi 20, yaralı adedi 35'tir. Yaralılar hastanesine kaldırılmışlardır. İlk kimlik tespitlerinde ölülerin adları: Hafize Çamlı, Ahmet Çamlı, Gülsün Çamlı, Abdülkadir Mert...»

— Bırakalım bu iç kapayıcı haberleri, dedi Adam, radyosunu kapattı. Birazdan gelir bizimkiler. Yalnız onlar mı? Ayran, süt, sandöviç satıcıları, salepçiler, kolonyacılar da doluşur. Ulan ne akbaba milletiz ha! Ölü gördük mü...

— Korkuyorum, diye fısıldadı kadın.

— Korkmayın n'olur.

Gençadam'm yüzü çökmüş gibiydi.

— Ama evdekiler çok merak edecekler beni. Belki de kazada — —

— Korktuğunuzu belli etmeyin, dedi Gençadam. Korkunuzun kokusunu almasınlar. Havanın aydınlanmasına bir şey kalmadı.

Hava aydınlanıyordu. Kar, ilk ışıklarla yarılmıştı. Vagondakiler titreyerek, büzüşerek kara ve sabaha baktılar.

Kar, yırtıcı bir hayvan gibi kürk kokuyordu: kürk, ter, buğu, kan. Tütüyordu.

— İsterseniz inelim, dedi Gençadam. Vakit varken bir deneyelim. Yakınlarda eve telefon edebileceğiniz bir yer buluruz belki. Bir kulübe, bir köy evi, bir şey... Hadi.

Eğildi, kadının çantasını aldı, kitabı aldı, tepeden bavulu aldı, kendi çantasını aldı, dosyasını.

— Hayrola delikanlı, dedi Adam. Nereye?

— Telefon edecektik, dedi Gençadam.

— Bizle kalsanız iyiydi. Ne demişler, sürüden ayrılanı — — Siz okumuşsunuz, bizden iyi bilirsiniz ya, diye ekledi haince.

— Çabuk, dedi Gençadam. Gidelim buradan.

Kar, bütün izleri örtmüştü. Dümdüz, gümüşlü bir beyazlık kalmıştı geriye. Uzakta, çok uzakta bir ışık seçiliyordu.

— Çabuk olun! dedi Gençadam. Hadi. Gidelim.

Öne geçti, hızla yürümeye başladı. Arada bir duruyor, arkaya dönüp bakıyordu.

O, soluk soluğaydı. Karın soğuğu, yüzünü ateş gibi yakıyordu, güçlkle soluk alıyordu artık.

Biraz ötede iki genç, birbirlerine kartopu atıyorlar, hayvansı çığlıklarla kara devriliyorlardı.

Yüreği ağzımdaydı. Hızlanmaya çalıştı. Dizbo-yu kar, yürümeyi engelliyordu. Işık ötedeydi, biraz daha dayanması gerekiyordu. Öyle uyuşmuştu ki ayakları...

Serseriler, onların geçecekleri yolun iki kıyısında dikilip daracık bir geçit oluşturmuşlardı.

«Becerebilecek miyiz?» dedi kendi kendine. «Denemeden bilinmez ki. Ayır ayrı ve birlikte.»

Gençadam döndü, gülerek güven verdi ona; çantaları sürükleyerek hızla geçti aradan:

«Birazcık daha,» diyordu bakışı.

«Bir tökezlersem şu anda, ya da başıma bir kartopu gelirse. Ona nasıl aktarsam, nasıl iletsen... Çok geç artık... Bir tökezleyecek olursam, hepsi yarım kalacak, başladığımız her şey...»

Gençadam'ın şimdiden pörsüyen yüzüne, gençliğinin yırtılan maskesine, umarsız bir ihtiyarlığa doğru koşan adımlarına baktı.

Araları gittikçe açılıyordu.

— Git! diye haykırdı vargücüyle. Koş, bekle-me! Belki...

ORMANDAKİ AYNA

Ece, Sosyal Sigortalar Durağı'nda otobüs bekliyordu.

Yağmur hızlanmıştı.

Ece'nin beyaz pabuçları çamur içindeydi, ince beyaz bluzu sırtına yapışmıştı. Saçları sıırılsıklam olmuştu.

Ece'nin dişi ağrıyordu. Birkaç ağrı - kesici almıştı dündenberi, demin de Belma bir aspirin vermişti. Ağrı tam kesilmemiş, ağrıya çok benzeyen bir zonklamaya dönmüştü.

Ece, zırzırı bozuk çantasının ağzını kapalı tutmaya, böylelikle çaprazlama yağın ve cep defterini, anı defterini, her zaman darmadağınık duran kağıt paralarını, geleneksel tığını sapladığı kırmızı yün çilesini, kısaca bütün geçmişini ıslatıp silmeye kalkışın yağmuru engellemeye çalışıyordu.

Özel arabalarla minibüsler, başdöndürücü bir hızla, çamurlar sıçratarak, farlarıyla göz alarak,

alay edercesine geçiyorlardı önünden. İki yöne doğru. İnsanlar —sürücülerle yayalar— bu sıcak yaz gününün sonunda bastıran yağmura yakalanmış olmanın tadını çıkarıyorlardı. Güvenli, kaygan arabaları, geniş, çok renkli şemsiyeleriyle.

Taksiye binecek kadar parası vardı ama Ece, durakta uzun bir süre bekledikten sonra taksiye atlamayı yenilgi sayardı. «Neden hiç yeri değilken paramı saçıp savurur, sonra böyle en gerektiği anda sakınırım?»

Saatine baktı. Erkendi daha. Otobüs bekleyebildi. Bunu düşünür düşünmez, bütün açıklamalarla özürler bir yana (özürlerle açıklamaları daha sayıp dökmeden içlerindeki savunma payını görebilirdi) aslında eve gitmek istemediğini ayırdetti. Şaşırdı.

Demek Belma'ya yalan söylemişti.

Ece'nin solgun yanakları kızardı geleneksel utançtan.

— Daha altı buçuk, erken, demişti Belma şirketten çıktıklarında.

Birlikte, çıtkırıldım çalışankız kahkahaları atarak, kaldırımlarda sekerek, ilk yağmur damllarından kaçarak kolkola durağa yürürken.

— Daha erken.

— Erken döneceğimi söylemiştim bu akşam.

— Saçmalamasana, dedi Belma öfkeyle. Koca kız oldu artık. Kaldırsın kıcını, kursun kendi sofrasını. Her şeyi senden bekliyor.

— Bu akşam söz verdim ama, dedi Ece.

— Yüz veriyorsun. Her şeyi senden bekliyor. Ne oluyor sonuçta? Kendin hırpalanıyorsun.

— Doğru, dedi Ece. Ama —

— Bak bugün şirkete geldin, dünyaya açıldın

bir bakıma. Kötü mü oldu? Kızlar nasıl özlemişler seni...

— Ben de, dedi Ece.

«Onları mı, bilemiyorum. Ama şirketin temiz odalarını, çınlayan genç kahkahaları, topuk tıkır-tılarını, renk renk soket çorapları, saçma sapan gülmeleri, sitemleri, küskünlükleri, barışmaları, çay içmeleri, çalışma günlerinin kokusunu, tınısını özlemişim. Ama o kadar.»

— Saat daha altı buçuk. Hadi bize gidelim. Birşeyler hazırlarım ayaküstü, şöyle yorulmadan çırpıştırırım. Atilla erken yatar, lâflarız.

Belma'nın sesinde dün akşama bir anlığına dönen, o suçluluğu atmak isteyen bir iniş sezdi Ece.

— Daha dün akşam sizdeydim, dedi. Hem söz verdim, gerçekten.

Ece, bir zamanlar —yani şimdi çok uzaklardaymış gibi gelen üç yıl öncesi— Belma'nın çalıştığı şirkette çalışıyordu. Yararını düşünmeden de belli bir işte çalışmanın, ter dökmenin onurlu bir çaba sayılması gerektiğine inandığı günlerde.

Yalan söylemişti. Onlara gitmek istemiyordu. Belma ile Atilla, ne ayrılığı kaldırabiliyor ne evliliği yürütebiliyorlardı. Birbirlerine ve kendilerine duydukları bu küskünlük yüzünden de soludukları ortama usul usul ağı katıyorlardı. İlk duyuşta gelişigüzel, en azından ardniyetsiz gibi gelen sözcükler kullanıyorlardı sözgelimi ama sonra, biraz sonra, odadaki üçüncü kişi bu sözcüklerin altından akan öteki - dili kavıyor, benzer deneyimlerden geçtiği için anlayışla karşılamaya çabalıyor, sonunda, yıllardır süregelen bu oyunda kendine nasıl bir pay düştüğünü kestiremeden köşesinde kalakalıyordu.

II

Daha dün akşam, bütün bu tedirginliklere bir de pazartesisinin sıkıntısı eklenmişti.

Atilla geç geldi gazeteden. Gelir gelmez buzdolabına koşup rakısını doldurdu. Kimseye tek söz etmeden televizyonu açtı, karşıdaki koltuğa gömüldü.

Belma sofrayı kuruyordu. Tabaklarla çatalları gürültüyle yerleştiriyordu sofraya. Aradaki suskunluğu bozmak istercesine.

— Yardım edeyim, dedi Ece. Sen yorgunsun, hadi dinlen biraz. Ben bütün gün boş oturuyorum nasılsa... Senin deyişinle «bir şey üretmiyorum», diye güldü.

— Boş oturanlar yalnız belli bir işte çalışmayanlar değil ki, dedi Belma soğuk bir sesle. Çalışır görünenler de var, hiçbir şey yapmadan çalışır geçenler.

Atilla ya duymamıştı ya da duymamış görünmeyi seçmişti. Televizyona bakıyordu.

Saçları dökülmüş, tepesi açılmıştı. Gözaltıları şişti. Öğlen cemiyette arkadaşlarıyla her zamanki gibi «iki tek» attığından, yıkılmak üzereydi. Bu «iki tek»lerin hep bir şeyi bulduğunu bilmezden geliyorlardı karı koca.

— Şekerim diye seslendi Belma'ya. Üzüm aldın mı?

Belma, tuzluğu sertçe koydu tabağın önüne.

— Unuttum... Hem o kadar istiyorsan, kendin gelirken getirebilirdin.

— Söyleseydin getirirdim canikom. Ama bu sabah çıkarken sordum bir şey istiyor musun diye, sen hayır dedin.

— Nasıl olsa unutursun diye artık hiçbir şey istemiyorum senden hayatım!

Ece, gazetelere göz gezdirir gibi yaptı.

— Ne zaman birşey istedin de getirmedim? diye sürdürdü Atilla.

— Canım, boşverin çocuklar. Ben yabancı mıyım? Üzümsüz olursun. (Ece araya girmişti.)

— Sanki bir üzümümüz eksikmiş, dedi Belma. (Öfkeden sesi titriyordu.)

— Başlama yine, diye sertleşti Atilla.. Başlatma şimdi... Kızcağız kırk yılda bir geliyor zaten. Şurada ağız tadıyla...

— *Sizin* ağzınızın tadını bozan mı var? dedi Belma, iri siyah gözlerinde iki hınzır kıvılcımla. Siz konuşun, dertleşin güzel güzel, ben patlıcan kızartacağım nasılsa.

— Patlıcanı boşversene, dedi Atilla yumuşayarak, geriye çekilerek. Yorulma. Sofrayı donatmışsın zaten.

— Ben yine de...

Belma mutfığa gidince, Atilla, Ece'ye döndü:

— Sence çocuksuzluk mu böyle katı, öfkeli yaptı bunu? Önceleri böyle değildi.

— Sanmam, dedi Ece.

Çiçeksiz vazolara, tozu alınmamış kitaplara, kılıfları sigara yanıklarıyla kaplı koltuklara, odayı soluk alınmaz hale getiren iri mobilya parçalarına, iç kapayıcı formika sehpalara, su verilmemiş saksı çiçeklerine baktı. Ağu, odalara yayılmıştı sanki. Çeşmeler sızıyordu. Banyo küveti kırık.

Yemekte hiç konuşmadılar. Yemekten sonra Atilla izin istedi. Yatacağı. Sabah erken kalkmak falan... Giderken Ece'yi öptü. Dudaklarına oldukça yakın bir yere denk gelen, uzun, yapışık bir

öpüştü bu. «Ne tuhaf, bedeninin unutulması gerçekten ne tuhaf!» diye düşündü Ece. Atilla, Ece'nin eski nişanlısıydı.

Belma, bulaşıkları bitirdikten sonra kahve pişirdi. Kahve içerlerken Ece'ye «nicedir yöneltmeyi tasarladığı» eleştirilerini sıraladı:

Ece, olanaklarını değerlendiremiyordu. İlişkileri yanlış kuruyor, üstelik yanlışlarından ders almıyordu, sesini yükseltip hakkını aramıyordu. Bu gidişle Belma'nın bilinçle vardığı yere varması çok sürecekti.

— Haklı olabilirsin, dedi Ece. Ama kendim üstüne düşünmüyorum artık. Yaşadığımız şeylere, olan bitene akıl erdirmeye çalışıyorum. Kırk yaşma geldiğimde her şeyi daha iyi değerlendireceğime inanıyorum. Kimbilir, belki dünya da değişir o güne kadar.

Belma içtenlikle sarıldı arkadaşına. «Deli!» dedi sevgiyle.

Ertesi gün şirkete birlikte gitmeye karar verdiler.

Ece, Sosyal Sigortalar Durağı'nda otobüs bekliyordu. Yağmurun hızı kesilmişti. Yine de otobüsler dopdolu, çoğu kere durmadan geçiyorlardı. Kendine yalan söylememeye, orada öylece durmaya, dışarıya karşı birşeyler bekler görünmeye karar verdi. Bu arada düşünebilirdi: «Nereye gidebilirim?» /

Meral'ler birazdan akşam yemeğini yer, apartmandaki komşularına çay içmeye giderler. Yastık altlarında, gizli gözlerde ayrı ayrı, kaçamak biriktirilen paraları ürkütmemek için hiçbir ciddi konu

açılmaz: komşular hep havadan sudan söz ederler
Can ile Nuran iyidirler, kafadengidirler ama
çocukları çok küçük, bu saatte uyumazsa gece bo-
yunca uyanık kalıyor, ağlayıp duruyor. Olmaz.

Selma'nın evi çok uzak...

«Sanki herkes evine gitmem için can atıyor
da.»

Ece güldü. «Sanki evde bir bekleyenim var
da...»

III

Pazar sabahı, erkenden kalktı. Odaları yaza
boyayıp balkonun önündeki kalm yapraklı bitki-
lerin yeşillerini derinleştiren bir güneşle. Önce Kel-
oğlan uyanmıştı her zamanki gibi, uzun uzun ge-
rinmiş, kocaman tüylü patileriyle göğsüne çıka-
rak alnını yalamıştı. «Bir kediyle uyanmanın, gü-
ne girmenin güveni...»

«Dur canım!»

Keloğlan'ı kucağına alıp mutfığa götürdü Ece,
onu mutfak taburesinin üstüne oturttu. Eğilip ke-
disinin soluk, ihtiyar tüylerini okşadı. Keloğlan, bir
süre onun gözlerinin içine baktı tıkabasa bir sev-
giyle, sonra sevgisini yutkundu, Ece'nin kara per-
çemini yaladı, sessiz miyavladı.

«Dur canım!»

Önce çiçekleri sulamak gerekiyordu, güneş te-
peyi bulmadan. Ece önce çiçekleri suladı. Katmerli
sardunya, boyuna erişmişti nerdeyse, kadife güzel-
liğini sunuyordu sokaktan geçenlere. Balkondaki
evcil ormandan devetabanı, kalın gölgesini mutfı-
ğa uzatıyordu.

Ece, o gölgeye yerleştirdiği koltuğuna kurul-

madan önce kahve suyunu koydu ocağa, kapının altından gazeteleri aldı, radyoyu açtı.

Bir sigara yaktı, gazetelere bir göz attı. Sokak bomboştu daha. Dışardan bir bakış bile sızılmıyordu özel ormanına.

Keloğlan, döşemeye vuran bir tutam güneş ışığına uyarlanmış, kocaman gövdesini şaşılacak bir ustalıkla tortop ettikten, kuyruğunu çevresine şöyle bir doladıktan sonra başını uzatarak günün içlerini koklamaya başlamıştı. Günün içlerine yürüyordu mırıltısı. Bir an bile yaşamanın —yalnızca soluk almanın belki— ne kadar önemli olduğunu anlatıyordu Ece'ye.

Arasıra başını kaldırıyor, yeşil gözlerinde çapkın bir bakışla ona uzak düştüğü bir yaşamın yırtıcılık günlerini anımsatıyordu. Ece, onun bilgece çağrısına uydu, gözlerini yumdu.

— Selâm anne.

— Günaydın canım.

İşte Kızı, dal gibi gövdesi, ipeksi saçları, ipek pijamasıyla somut bir başarı gibi duruyordu karşısında. Gözlerini açtı.

— Kahve hazır, içer miydin?

— Boşver. Arkadaşlarla sözüm var.

— Bir kahvaltı etseydik birlikte...

— Başka zaman. Gecikirim. Şey diyecektim, öğleye bekleme beni sakın. Yemeğe yetişemem.

Kızı balkon demirine yaslanmış, saçlarını fırçalıyordu. Ece kalktı, ikinci kahveyi doldurmaya, Keloğlan'ın ciğerini vermeye mutfığa yürüdü.

— Anne, bir beşyüzlüğün var mıydı?

İyi zamanlanmış, beklenmedik bir soruydu bu.

— Bilmem, dedi Ece, çantama bakıver. Yalnız şey... bir bin lira kalsın. Dün Hatice hanım telefon etti, torunlarını el öpmeye getirecekmiş. Gerekebilir.

— Aslan, fıstık anacığım benim! dedi Kızı çantadan beşyüzlüğü alırken. Uyruksuz bir kraliçesin sen, uyruklarını besleyemeyen bir kraliçe. Tüklenen bir kraliçelik bu.

— Haklısın, dedi Ece. Bir ricam var yalnız, giderken bakkala uğra da çırağını yollasın.

Büyü bozulmuştu birden:

— Yani ömürsün anne, ne zaman bir yere gidecek olsam...

Ece'nin kırıldığını anlayınca düzeltti, bir kahkaha attı:

— Peki peki, uğrarım. Haaa... aklımdayken, dün babamdan mektup geldi. Yeni evine yerleşmiş, deniz kıyısında bir yerde, adı aklımda kalmadı ya... Her neyse, bu ay sonunda beni bekliyorlar.

— Gidecek misin?

— Hava değişikliği olur biraz di mi? Kulübe yazdıracakmış beni, karısını mutlaka severmişim, kendi halinde bir kızmış. Anladığıma göre, yaşı bana yakın. Aslan babam bak sen! Biz de aylardır niye aramıyor, sormuyor diyorduk.

— Gitmek istiyor musun? Zorunda değilsin bence. (Ece, önüne baktı.)

— Yok canım, zorunda olduğumdan değil. Okul açılmadan bir tatil yaparım, bol bol balık yerim, karides falan... Daha kararımı vermedim ya, takma kafana. Az daha unuttuyordum. Sana da bir mektup var, büfenin üstüne koydum. Hadi alasmarladık!

Ece'nin yanıtını beklemeden fırladı.

Ece onun odasına yürüdü. Önce yerlerde dar-madağanık 'duran plakları kaldırdı, kaplarına yer-leştirdi, geceden açık unutulmuş radyoyu kapattı, yatağın başucuna sıralanmış soda şişelerini, kahve fincanlarını topladı, kirlileri çamaşır torbasına at-tı. Camı açıp rüzgarı saldı içeri. Kapakları açık unutulmuş koku şişelerine, duvardaki Mick Jagger posterine, aynanın önündeki gümüş takılara bak-tı. Ta içinde bir boşluk, bir bulantı duydu. Çocuk kalmakta direnen, bu çocuklukla —moda takıları, ortamalı sözcükleriyle— kendine bir bencillik sığ-nağı yaratan kızının, odadan yüzüne vuran düş-manca bakışını gördü.

«İki uygar kadın gibi eşitlik içinde yaşayaca-ğız» dediği günü anımsadı. Nerede yanılmıştı? Böyle bir somurtkanlık, umursamazlıkla, böylesi bir hoyratlıkla karşılaşmak için ne yapmıştı ki? Nasıl bir suç işlemişti? Nerede?

«Nereye gidebilirim?»

Sonra, Belma'lara gideceğini bildiren bir pusula bırakmıştı masanın üstüne, mektubu alıp çek-mişti kapıyı.

IV

Sevgili Ece,

Neden hiç yazmadın? O gün herşeyi konuşmuş-tuk, yoksa ondan mı? Yani artık konuşacak bir şey kalmadığından mı?

Sabahın erken saatlerinde, ilk serinlikte, kos-kocaman bir denizi paylaşan bir kadınla bir erkek arasındaki garip hısımlığı duymuşlardı. O saatler-de soluğunu tutup onları dinleyen denize karşı ko-nuşmuşlardı.

Önce merhaba, sonra yaz tatilleri, güneş yağ-ları ve önemsiz şeylerden.

Sonra eski karılar, eski sevgililer, nafaka, yalnızlık, tek başına çocuk yetiştirmenin sorumluluk-ları, güçlükleri, istenmeden yapılan yanlışlar ve bunların ne kadar yorucu olduğundan.

Gün, maviden sarıya dönüyordu.

Kitaplardan, aylık dergilerden, ütopyadan, idealistlerden, Avrupa komünizminden konuşmuş-lardı, bir ara Troçkistlerden, Belçika'da yaşayan bir kadın doktorun günün yorgunluğunu atmak için akşamüstleri yoksul mahallelerini taradığın-dan, sonra Fuçik'ten...

...yanında çok rahattım, güvendeydim... öyle ki çoğu kere, seni gerçekten tanıdım mı, bir düş müydü yoksa... bir daha görsem acaba...

Gün, erguvana dönüyordu. Kumsalda bir çocuk, renk renk deniz topuyla oynuyor, mora kes-miş kumlarıyla o günbatımında bir ressamın tuva-line akıyordu. Aşksız kalanlardan, aşksız bırakılan-lardan, içerdekilerden, intihar edenlerden, işsizler-den, işlerinden atılanlardan konuşmuşlardı. En büyük aşkların günbatımında yaşanacağından (ya-şamın soluğu kesilmek üzeredir), sevdiği kentte bir günbatımını bir gün kendince görebilme uğruna her türlü işkenceyi göze alanlardan (yani yine Fu-çik'ten) konuşmuşlardı...

... yine de bir suçluluk... herşeyi anlatmamı-şım gibi geliyor, seni yitirmekten korktuğum için... sandığın kadar inançlı, daha doğrusu kısa vadede umutlu değildim, belki bizim arkadaşlardan uzak

*düştüğümünden... baştanberi yalnızlığı alışık de-
ğilim ondan mı, bilmem...*

Sonunda, beklenen lacivert gece bastırmıştı. Başbaşa bir kıyı lokantasında yemek yemiş, güne bağlı kalarak kumsalda yürümüşlerdi. Değişik el-lerce biçimlendirilmiş, yontulmuş, ustalarından çok şey kazanmış yine de kişisel bir yorumda, içli bir yorumda özel tınılarını kazanmış iki saz gibi birleşmişlerdi sonra. Bir kerelik bir yorum. «Çünkü sonra nasılsa aynı noktada tökezleyeceğiz, en iyisi mektuplaşmak.»

*... bir de seni tanımıyorum, o var... evini bi-
le gözümün önüne getiremiyorum... dostlarının be-
ni tutmayacağını... nedense o ortamda sırtacağı-
mı... saçma sapan ilişkileri kesmek söylediğim ka-
dar kolay değil. Düşünceyle uygulama arasındaki
boşluk... dedim ya... ama sen bu kadar karamsar
olmasaydın ... bence kızının da... birlikte bir da-
ha denemeye... gelseydin belki...*

Ece, Sosyal Sigortalar Durağı'nda, Salı akşa-
mı, otobüs beklemekle beklememek arasında boca-
larken Belma'dan aldığı son aspirini de çiğnedi.
Sanki bir tıg saplanmıştı. Sanki ince bir kan sızı-
yordu içinin taşlarına.

Bazan, yağmurun keskin toprak-kokusu hava-
dan silindikten sonra ormanda bir ateş yükselir.
Kıvrılıp yükselen dumanın berisinde kalan imgeler
birdenbire saydamlaşır, durulur, belirginleşir.

Ece, sır çizgileri yağmurla çekilmiş saydam bir
aynadaydı sanki. Mezarlığın mermer kemerinin

ötelerinde uzayıp giden selvileri, can ve suyla ser-pilen yeşillikleri görebiliyordu bulunduğu yerden. Onlar da —gömülme törenine gelen sevenleriyle sevmeyenleri— oldukça büyük bir küme oluşturmuşlardı saydam tabutun başında.

Ece, kollarını göğsünün üstünde birleştirdi geleneksel biçimde. Tepesinde açılan kara göğe baktı.

Eski bir masal-ressamının ince ince boyadığı kara saçlarını, kırmızı dudaklarını gördü. Onlar da dışardan görebiliyorlardı.

Beyaz bedeni boyunca akan utangaç ayva tüylerini, ansızın fışkıran arsız sarmaşıkları, ürktüğü soyunukluğunu, sevdiği çıplaklığını, can attığı yalnızlığıyla tüylerini ürperten yalnızlığı, mavi inişleriyle turuncu çıkışlarını, yalazını ve buzunu, oburluğuyla perhizini, bilgeliğiyle çileciliğini, ormandaki beton kulübeye taşıdığı geleneksel saray koltuğuyla ince porselenlerini, genel bir zamansızlığın içinde sıraya titizlikle koyduğu saatlerini ve işlerini, koltuğunda düşünüşünü ve düşleyişini, hiçbir şey beklemezliğiyle vazgeçemediği bekleyişi, uzatabileceği eliyle göğsünde birleştirdiği parmaklarını, beyninde yeşeren dölle rahminde uyuyan kısırlığını, hepsini görebiliyorlardı. Görebiliyordu.

Duman, ateş kokuyordu. Bir araba göründü. Özel bir araba. Yaklaşınca bir BMW oldu. Otobüsü sağlayıp kaldırıma yanaştı.

— Buyurun, dedi camdan eğilen Bay. Nereye gidiyorsunuz? Bırakayım sizi.

— Ben aslında... dedi Ece şaşkınlıkla.

— Bakın, üstünüz başınız sıırıslıklam olmuş, üşüteceksiniz. Parmağınız mı kanıyor?

— Şey... dedi Ece.

Eğilip arabanın içine, loş ışıklara baktı: direksiyonun önünde küçük pusulalar, termometreler, rengi sararmış plastik biblolar, doldurulmuş küçük hayvanlar vardı.

Arka camın içinde renkli iki minder. Arka koltuğa atılmış bir takım anahtar, bir paket kolonyalı mendil, bir tornavida.

Ece, Bay'ın yaşını ve mesleğini kestiremedi. Üst dudağı etsizdi, dümdüzdü bir bıçak kesigi gibi.

— Hadi naz etmeyin artık, diye üsteledi kapıyı açarken. Binin. Belki de kokunuzu aldım sizin. Belki de burada beni bekliyordunuz aslında, geleceğim içinize doğmuş.

Ece, arabadaki askıda duran mevsimsiz, kara gabardin cekete baktı: temizleyiciden alınmış olmalıydı: güze hazırlık.

— Sağ olun, diye rahatladı. Ağrı - kesici alıyorum da diş ağrısı için. Bir sersemlik var üstümde.

— Sağ olun, dedi yine, arabaya binerken.

Ece, sağ yamna düşen camın kepenginin indiğini sandı.

GERİYE KALAN GÜNLERİNİZİN İLKİ...

Nimet'e

Yazgölü, elinde sepeti, kırlarda yol alıyordu. Hava, sabahın bu ilk saatlerinde ne güzeldi! Güneş, yumuşak bir ütü geçiyordu kıra, topraktan bir buğu yükseliyordu. Bu buğu, biten yazın sarısıyla uyum içindeydi.

Okuma uzaklığından bakıldığında Yazgölü, mevsimsonu indiriminden yararlanıp aldığı kırmızı tulumu, kırmızı pabuçları, sepetini örten alacalı mendiliyle, sarı bozkırda ansızın açmış bir gelinciği andırıyordu.

Kırlarda hiç gürültü yoktu. Cırcır böceğinin yaz boyu çığırdığı türkü daha bir pesleşmişti: demek güz gelmişti artık. Yine de zamanın tek belirleyicisi, radyodan yükselen içli şarkılardı. Her cuma, nerede olursa olsun, yabancı bir istasyondan yayımlanan bu müzik programını dinlerdi Yazgü-

l : «*Dikkat sayın dinleyiciler!*» dedi bir erkek sesi (saat 9'du) «*Bugün, geriye kalan günlerinizin ilki olabilir!*» Sonra programın spot müziği duyuldu. Taşra fotoğraflarını andıran soluk ve acemi trompetler, i  bayıltıcı erkek seslerine eşlik etmeye başladılar: Come Prima... Volare... Piove derken Strangers in the Night...

Yazg l , yirmi dört yaşındaydı ve bütün geçmişini —avuç içi kadar bir geçmişi— bu şarkılarla soluklanıp kat ediyordu her cuma.

Az ötede, rüzgarda dalgalanan yırtık tentesiyle kır kahvesi duruyordu. Kır kahvesinin önündeki alan, beyaz zambaklarla doluydu. Aslında tam anlamıyla bir kır sayılmazdı burası; mor dikenleri, sarı rüzgarıyla bir bozkır parçasıydı. Ta uzaklarda, sarp kayalardan inilen bir deniz olabileceği kimse- nin aklma gelmezdi.

Kıyı kahvesine vardığında çoğu ters çevrilmiş tahta iskemlelerden birinde oturan bir adam gördü Yazg l . Tenteyi tutan sıırıklardan birine eğri büğrü bir yazıyla şöyle yazılmıştı: «*Zehirli beyaz kır zambaklarını sakın koparmayın!*»

Zambakların pürüzsüz ta  yaprakları bitkince a ılmış, iki yana sarkmıştı: beyaza yer yer yapışmış sarı d l tozları, havaya ağu katıyordu.

Yazg l  —adam görmeden— bir zambak kopardı hemen, sepetine attı. Cep radyosunu kapattı.

— Merhaba! dedi adama.

— Merhaba!

Adam döndü.

— Siz miydiniz küçük hanım? dedi ayağa fırlayarak.

Ona doğru koştu.

— Merhaba, dedi Yazgülü yine, adamı pek tanıyamadan.

— Tanıyamadınız galiba. Beni Yakup. Büyükhanımın evinin bekçisi.

— Merhaba Yakup efendi, dedi Yazgülü utançla. Şeyden tanıyamadım.

— Hiç uğradığınız yok ki buralara, dedi Yakup efendi sitemle. Büyükler nasıllar?

— Herkes iyi, evdekiler geleceğimi bilmiyorlar, dedi Yazgülü. Bilselerdi... Hoca, eve telefon etti geçende, hafta sonu tatiline gidiyormuş galiba, çocukları da götürecekmış. Köpeğe bakıp çiçeklere su vermemi istedi de.

— Hoca'nın yüzünü bindebir görürüz zaten, dedi Yakup efendi. Hep bir yerlere gider. Bizim hanım onun ev işlerini görüyor arasına. İkizleri pek seviyor.

— Senin hanım ölmedi miydi? dedi Yazgülü şaşkınlıkla.

— Bu, yeni hanım, geçende bir daha evlendim, dedi Yakup efendi. Buralarda yalnızlık çekilmiyor. Kış geldi mi, in cin olmaz ortalıkta. Avcılık, balıkçılık falan oyalanıp gidiyoruz. Eee eksik olmasın sizinkiler anahtarı bana bıraktılar, yalıda barınıyoruz. Benim eski hanım da temizliğe giderdi Hoca'ya. Üç-beş kuruş ama olsun, bizim etimiz budumuz ne ki, değil mi küçük hanım?

— Estağfurullah, dedi Yazgülü geleneksel sesiyle.

— Geçende hanım dedi ki birtakım adamlar gelmişler. Müteahhit mi neymişler... Sizin yalıyı ölçüp biçmişler. Yıkıp yenisini yapacaklarmış...

— Annem söz etmedi bundan, dedi Yazgülü.

Zaten bakımsızlıktan yıkıldı-yıkılacak. Siz de olmasanız...

— Her gün üst katları da havalandırıyoruz, ama ne fayda? Küf kokusu bir türlü geçmiyor, her yana sinmiş ıslaklık. Hele kışın, bir göz odayı bile ısıtamıyoruz.

— Yaa, dedi Yazgülü düşünmeden.

— Bilmezsiniz, annenizin zamanında, daha siz uzaklara, şehre gitmeden, geceleri ne eğlenirlerdi burada gençler. Işıklar sabaha kadar yanardı. Anneniz sizin yaşmızdayken.

Yazgülü, olmayan geçmişine yandı. Yalnızca bir kere, bir yaz sabahı çok erken saatlerde, iskeleden gazete almaya gittiğinde takaların önünde sırayla balık bekleyen cılız kedileri anımsadı. Yahyla ilgili bütün geçmişi bu kadardı. Bir de gecelik entarisiyle dolaşan gözlüklü babaannenin her ikindi pişirdiği çörekler...

«Bana uzun yıllar yetecek bir geçmiş elde edebilmek için neler yapabilirim acaba?» diye düşündü Yazgülü.

— Daldınız, dedi Yakup efendi. İsterseniz mola verin biraz, bir çayımızı için. Ben gitmek zorundayım; hanım ağırlar sizi. Zeyneeeeep! Zeyneeeeep!

Kır kahvesinin mutfak bölmesinden Kadın çıktı.

— Bak, bu bizim küçük hanım, dedi Yakup efendi gururla. Bu da bizim yeni hanım!

Yazgülü elini uzattı, ama Kadın ona arkasını dönmüştü bile, mutfağa gidiyordu. Üstünde mavi mineli beyaz bir basma entari, başında gözlerini örten iğne oyalı bir yemeni vardı. Yaşı belli değildi.

— Sız geçin içeri, dedi Yakup efendi. Arkadaşlar bekliyorlar, ben gecikmeyeyim.

Yazgülü arkasına döndü ve o zaman toprak yolda, zambakların bittiği yerde duran traktörü, içindeki iki balıkçıyı gördü. Traktöre ağlar yığılmıştı.

— İzninizle, dedi Yakup efendi. Bir irina görünüyormuş kıyıda bir-ikidir. Onu yakalayacağız. Bakalım artık...

— Yakup, dikkatli ol ha! diye bağırdı Kadın tiz bir sesle.

— Korkma sen hanım! Akşama evdeyim. Gece lüfere çıkacağız zaten. Balığı, gaz lambasını, mezeyi hazır et! Bu gece dolunay var ama belli olmaz, hava kapayacak gibi, bulutlar...

Yazgülü, düş gücünü o güne kadar tatmadığı bir dalganın yaladığını duydu, şakakları zonkladı. Annesinin «Yabancılarla olur olmaz konuşmaya girişme!» uyarısını bir kerecik olsun dinlememeye karar verdi.

— İrina dediğin nedir Yakup efendi?

— Bir vatos türüdür. Yarım metre boyunda falandır, boz renktedir. Kuma gizlenir. Kuyruğunda bir iğnesi vardır, diye sürdürdü bir ansiklopediden okurcasına.

— Zehirler mi? dedi Yazgülü sesi titreyerek.

— Zehirleyebilir. Aslında vatoslar pek saldırgan balıklar değildir, ama üstüne varırsan saldırabilir, yani belli olmaz. İğnesini savurur, sersemletir. Diyeceğim, zehirlendiğin için değil sersemlediğin için çökersin dibe, sürüklenirsin.

— Sen hiç irinaya rasladın mı?

— Ben raslamadım. Bir arkadaş var bizim,

rasladı. Ama iyi yüzücüydü, irina yetişemedi var-
mış kıyıya.

— Hadi Yakup, gecikiyorsun! diye bağırdı Ka-
dın içerden.

— İzninizle küçük hanım, dedi Yakup efendi,
lastik çizmelerini sürüyerek çıktı kahveden.

Yazgülü, kalakaldı yerinde.

Kadın, yanına geldi.

— Çay istiyor musun? dedi sertçe bir sesle.

— Yok teşekkür ederim, eksik olmayın, dedi
Yazgülü.

— Öyleyse al şu pusulayı. Hoca bıraktı gider-
ken, sana vermemi söyledi. Al, şu da anahtar des-
tesi ama evin altını üstüne getireyim deme sakın!
Biriniz geldiniz mi, her şeyi yerli yerine koymak
bana düşüyor. Anahtarları karıştırıyorsunuz, açma-
manız söylenen odaları açıyorsunuz...

Yazgülü, elini uzatsa tutabileceği bir gizin ür-
pertisiyle sarsıldı.

— Peki size niye bırakmadı anahtarı? Yani
köpeğin bakımını, çiçeklerin sulanmasını?

— Ne bileyim, dedi Kadın. Hoca'nın sağı-solu
belli olmaz. Ben o koca iti sevmiyorum, belki on-
dandır. Kocaman dişli, azgın hayvanın teki. Bizim
karı-koca bir ayda yediğimiz eti anında midesine
indirir. Bir öğünde.

— Ne zaman döneceklermiş tatilden?

— Pazar akşamı herhalde, dedi Kadın. Ama
Hoca belli olmaz. Bakarsın, sıkılır bu akşam dönü-
verir.

— Teşekkür ederim, iyi günler, dedi Yazgülü.

— Unutma bak. Anahtarlarla oynama, yere
düşürüp dağıtma desteyi. Sizler gittikten sonra ye-
nilerini yaptırmak, kilitleri değiştirmek gerekiyor.

Hoca çok kızıyor. Bizim beyin eski karısı da boyuna karıştırırmış orayı burayı. Hoca, onu hiç bağışlamadı derler.

— Unutmam, merak etmeyin, dedi Yazgülü.

Yazgülü, kayalara oyulmuş basamaklardan indi, yalıya vardı. Destedeki en büyük anahtarı seçti, kapıyı açtı. Bir ütü kokusu çarptı burnuna. Güvenli bir evin, sıcak bir kozanın kokusuydu.

Hoca, gitmeden önce ikizlerin okul önlüklerini ütölemiş, beyaz yakalarını kolalayıp askılara asmıştı. Aynalı askının altında yeni boyanmış iki çift küçük beyaz pabuç. Odadaki ütü ve ecza kokusu bu yüzdendi; pencereler, dündenberi açılmamıştı.

Yazı masasının üstü darmadağınaktı her zamanki gibi. Elyazısıyla alınmış notlar, defterler, bir askerlik fotoğrafı, dosya kâğıtları. Hocanın tel çerçeveli gözlüğü notların üstüne gelişigüzel atılmıştı.

«Mülkiyetin tarihiyle bağlantılı olarak Ortaçağda şato düzeni ve bireyin özel yaşama geçişi incelenmeli...»

«Çarşamba: Eşber gelecek.»

«Kırmızı iplik bitmiş, aldırmalıyım.»

«...yi söylemek gerek.»

«Dün, küçük anahtarım kayboldu.»

«Kadın'a aylığı 14'ünde. Biraz da bahşiş. Bu gidişle yol vermek zorunda kalacağım.»

Yazgülü, mutfğa yürüdü.

Hoca, pusulada, hazırladığı çayı içmesini, dilerse büfedeki beyendik ya da menta likörlerinden tatmasını, plakları çalabileceğini, yalnız odaları karıştırmaması gerektiğini yazmıştı.

Yazgülü, sepetindeki keki, kurabiyeleri kava-

notlara yerleştirdi. aydanhıkla demlik, ocağın üstünde ydi. Yazgölü'nün çok sevdiğı yasemin kokulu ay. İerken, iek kokusu duyulurdu. Fincanların kıyısında mavi mineler diziliydi ya, onların da kokusu içilirdi sanki.

Mutfak rafında Yazgölü'nün okuldaki tornada kendi eliyle ektiğı seramik parçalar sıralanmıştı: uçuk mavi bir şamdan, incecik sır geçilmiş bir çanak, işlevi belirsiz küçük nesneler, bir sabah, denizin kıyıya vurduğu armağanlar: salyangoz kabukları, mermer parçacıkları, şeytan minareleri.

Yazgölü ayı demledi. Sonra ikizlere getirdiğı kekten bir parça kesti, yedi. Köpek ortalıkta yoktu. Çiçekleri suladı.

Mutfak masasının üstündeki ölümsüz, kuru çiçeklere baktı. Duvardaki takvim, iki gün öncede kalmıştı. ivisine bir kağıt iliştirilmişti: «*Salı günü, dişçi: dişlerimi kestirmem gerekiyormuş, bir süre daha gidermiş.*»

Yazgölü, Hoca'sını özledi. Şimdi o burada olsa, sözelimi böyle rasgele notalara neden garip açıklamalar yazdığını sorabilirdi. Hoca da ona şöyle derdi:

— Yazı nasıl geçirdin? Yeni arkadaşlar edindin mi?

— Bildiğiniz gibi. Hayır.

— Yazın, beni ve ikizleri özledin mi?

— ok.

— Ne gibi sorular hazırladın bakalım?

— Hocam, bu tel çerçeveli gozlüğü neden değıştirmiyorsunuz?

— Sizleri daha iyi görebilmek için. Hem eski kafalıyımır ben.

— Neden bu kadar çok not alıyorsunuz?

— Kendimi daha iyi kavrayabilmek için.

— Hocam, uzun bir geçmiş edinmek için neler yapabilirim?

Ama ev bomboştı. Bu eve kendinden kattığı ayrıntılar bile Yazgülü'nün yalnızlığını gideremiyordu. Köpek de hâlâ yoktu ortalıkta. Çay fincanını yıkadı, notları öylece dağınık bıraktı. Sonra soyundu, kırmızı tulumunu, kırmızı pabuçlarını çıkardı. Hoca'nın askıda duran kırmızı ipek kimonosunu giydi. «Anlaşılan, bazı şeyleri kendi başıma öğrenmem gerek,» diye içini çekti. «Bugün bir başlangıç olabilir. Korkmamalıyım. Hem köpeği doyurmadan dönersem, annem de kızar.»

Sedire uzandı. Minderlerden birini alıp başının altına yerleştirdi, elini minderin altına sokup bir serinlik aradı.

Metalsi bir serinlik geldi eline. Çekti, baktı: küçük bir anahtardı. Notlarda «kayıp» diye geçen anahtardı bu evet, kuşkusu kalmamıştı.

«Dedim ya, özel bir gün bu,» dedi kendi kendine. «Ben de bugünün tam ortasındaayım, danışacak kimsem yok. Ama önce...»

Anahtarı sıkıca kavradı, sandık odasına yürüdü. Daha önce hiç girmemişti bu odaya. Yüreği çarparak anahtarı kilide soktu. Anahtar oturdu, döndü; kapı açıldı.

Odamın perdeleri kapalıydı. Yine de kırmızısı bir ışık vuruyordu. Uzak bir gece lambasından gelircesine. Denizin tuzuna karışmış kadar keskin, göz yakıcıydı. (Uykusunda, dudağını ısırması, kanatmış olmalıydı.) Bir hayvan soluğu, tüten bir kürkün soluduğunu duydu. Bu hırıltı, yer yatağının üstüne atılmış şekilsiz, yumuşacık, kocaman

Kürk nevrresimden geliyordu. Kırmızı ışık da tepeden vuruyordu. Dev bir kırmızı plastik torba —kenarları b        — içine solgun bir ampul yerleştirilerek tavana asılmıştı.

Yatağın üstünde k       bir oyuncak ayı yatıyordu. Yeni yıkanmış gibiydi, tüyleri ı  ıltılıydı, şampuan kokuyordu.

Hoca'nın gergefi, odanın ortasındaydı, odaya egemendi. Koyu kırmızı iplik kalmadığından, bir l  le, boynu b       duruyordu gergefte.

Yazg  l  , giysi dolabını açtı. O anda da kendi özel masalına iyice girmı   olduğunu, artık geri dönüş kalmadığını anladı. Başka birinin özel masalıyla beslenen bir masala girmı  tı bir kere.

Me  in kemerler, simli u      lar, ipek kuşaklar, kot pantolonlara takılan beyaz bez kemerler, sahtiyan kemerler. Örme g  deri kuşaklar, uçları eprimı   kösele kemerler, kahverengi, siyah, tarçın rengine, geçmişten bugüne uzanan her çeşit, her cins gözde kemer asılıydı dolapta.

Yazg  l  , dolabın kapısını örttü.

Kendini usulca yer yatağına bıraktı. K  rk nevrresime, k       ayıya sarıldı, gözlerini yummayı denedi. Bir sandal vurdu d     ne.

Uyandığında, başka bir d     içindeydi. Sanki odanın duvarları gazete kesikleriyle doluymuş; gazetelerden, dergilerden kesilmiş adları bilinmeyen erkek yüzleriyle, oyuncu kartpostallarıyla. Saçları Yazg  l  'n  n saçları gibi kesilmiş yumuşacık bir sarışın, bir kıyıda bir g  le bakıyormuş.

Yazg  l   o g  lden odanın duvarına vuran mavie baktı. Kire  i zorlayarak girdi   te denize. (G  l, bir denize açılıyordu.) İrina uzakta duruyor, çırpınıyordu. Yazg  l   ilerledi. Kumlar kaçıştı ayakları-

nın altından. Denizin tabanı belverdi. Yürümekte direndi Yazgülü.

Su, boğazına yükselmmişti şimdi. Güneşin son ışıkları gözlerini alıyordu. Yine de irinayı görebiliyordu. O güzelim, vurucu kuyruğu.

O, doğduğundanberi karşılaşmayı umduğu, özlediği, kaçınmaya çalışıp bir türlü unutamadığı, tutkuyla bağlandığı, «irina» özel adında bir vatos-tu. Şimdi anlıyordu. Kendi kişisel vatosuydu o.

Suları yarararak ilerlemeye çalıştı, artık basacak taban kalmamıştı. İrina kaçırıyordu boyuna. Ona doğru attığı her adımda, biraz daha uzağa.

Yürüdü, biraz daha yürüdü. Denizin yeşil gergefi sardı kollarını. Güçlkle soluk alıyordu artık.

«Sana ince boynumu, karnıma bastırdığım korkak ellerimi uzatacağım,» dedi irinaya. «Dinle, birazdan Yakup efendinin sandalı açılacak ayaydın geceye. Seni bulacaklar, vuracaklar. Ve ben geriye kalan günlerimi hep seni aramakla, özlemekle geçireceğim.»

İrina hızla uzaklaşıyordu. Bir iz bırakmıştı geride; boz, yapışkan bir iz.

O anda oda dolunayın ışığıyla aydınlandı. Arkada, bir kapı açılmıştı. Köpek havlıyordu keyifle.

Yazgülü döndü.

Tam arkasındaydı.

KAVALIN PARMAKIZI

Gülçin ile Nur'a

Doğrusunu isterseniz, önce sesi çekti bizi. Yumuşak mı desem, akıcı mı, tam denemez. Hani kış geceleri karı yarıp ormandan kulaklarımıza erişen ince kaval sesleri vardır, rüzgara karışıp gelir, belki aslında rüzgarın kavalıdır o, işte öyle çağıran bir sestir. Yükseldiğinde bütün kahveyi, mahalleyi, derken köyün küçük alanını boydan boya kaplıyordu. Hepimiz kulak kesiliyorduk. Hallaç'ın tokmağı kalakalıyordu; Terzi, ütüyü ara veriyordu; Dülger'in çalışkan testeresini duymaz oluyorduk. Herkes onu dinliyordu. Hepimiz.

Şimdi düşünüyorum da aslında sesinden çok giysileri çekmeliydi bizi diyorum. Bizim burası, kentten çok uzaktır. İki gazete ya gelir ya gelmez. Dünyada olup bitenlerden haberimiz olmaz pek.

Dış dünyayla tek bağlantımız, yaz geceleri kıyıya gelen özel arabalı kentlilerdir.

Daracık kıyıya yığılmış salaş içkievlerine oturur, midye yer, rakı içerler. Gözlerini turuncu mor ağlara, turuncu mor takalara diktiklerinden olacak, bizi pek görmezler. Alandan içerilere uzanan eğri büğrü keçiyollarını, döne döne derin ormana kavuşan köy yollarını hiç görmemişlerdir. Bilmezler ki kıyımızın az berisi, bozkırdır.

Bizler de kentlilerle merhabalaşmayız pek. Kentle buluşmaya niyetimiz yoktur. Kendimize yeten, kendi yağımızla kavrulan küçük bir topluluğuz biz, yabancıları sevmeyiz.

Dediğim gibi, asıl giysileri çekmeliydi ilgimizi. Bu yüzden. Her şeyiyle tam bir yabancıydı. Üstelik giyim - kuşamından ne iş tuttuğu da anlaşılmıyordu. Beyaz yollu siyah bir takım giymişti, yelek cebinde köstekli bir saat vardı.

Belki de müfettişti.

Ama müfettiş olsa, gocuk giymezdi. Çünkü o resmi takımın üstüne gocukla parka arası bir şey geçirmişti.

Belki de son zamanlarda türeyen, arasına kentten kalkıp ta buralara kadar gelen gezgin satıcılardandı. Hani şu taksitle çarşaf, eliş örtü, kaçak jilet satanlardan.

Ama o zaman bir bavulu olması gerekirdi. Oysa siyah bir evrak çantasından başka bir şey yoktu yanında.

Sigortacı da olamazdı. Sigorta edilecek neyimiz vardı ki bizim?

Kahveye girince, çantasını iskemlelerden birine dayadı, boş bir masaya oturdu. Kısa bir merhabalaşmadan sonra bize köyümüzün güzellikle-

rinden söz etti. Kısık, çocuksu bir sesle. Pırıl pırıl bir denizimiz, zümrüt gibi bir ormanımız varmış, bentlerimizde şifalı sular duruyormuş ta ortaçağlardan bu yana. Eski kilisemiz, eski engizisyon mahkememiz çok ilginçmiş. Küçük camimiz, çağdaş mimarının en güzel örneklerinden biriymiş. Hele şu az ötedeki saat kulesi, son depremde beri hep 12.00'yi gösteren saatimiz, eşine az raslanır anıtlarmış. Dolaştığı öbür köylerde böylesine zengin bir tarih geçmişine hiç raslamamışmış.

Konuşurken sesi hafifçe yükselmişti; işte tam o sırada Berber ile Nalbant da geldiler dükkanlarını kapatıp. Kahve doldu. Berber, onun evrak çantasını yerinden kaldırmayı uygun görmedi, çay ocağının tezgâhına yaslanarak dinlemeye başladı Yabancı'yı.

— İşte! dedi Yabancı ansızın sertleşerek. Sizi bu çevreye hapseden, dünyadan uzak tutan öğelerin başında şu doygunluğunuz geliyor. Kendi içine kapalı bütün Ortaçağ toplumlarının en büyük özelliğidir bu. Tembelliği tokgözlülükle karıştırıyorsunuz. Ama suç sizde değil tabii, sizi...

Dükkanlarını kapatıp onu dinlemeye koşanlar, suçlu suçlu önlerine baktılar.

— Çaylar benden! diye haykırdı Tuhafiyeci.

O güne kadar o da bize buna benzer şeyler söylemişti ama içimizden biri olduğundan mıdır nedir, kulak asmamıştık.

Oysa bu Yabancı, kılığıyla, sesiyle, tekdüze günlerimize bir tılsım katmıştı birdenbire, bizi canlandırmıştı.

Bir ara durdu, kapının dışında duran motosikletine baktı: seledede bir çıkın vardı.

Gideceğini anladık. Gözgöze geldik.

Topluluğumuzun ileri gelenleri —geleneksel meslek dallarının temsilcileri— onu evlerimizde ağırlamaya hazırдық.

Ben saat tamircisi olduğumdan, görev bana verildi.

— Bu konusever, dost insanlardan ayrılmaya-
cağıma ben de sevindim doğrusu, dedi Yabancı.

Dışarı çıktık.

Dışarda, mahallenin gençleri, motosikleti ince-
liyorlardı.

Bir çınar, yapraklarını döküyordu.

Her yer ıssızdı.

Artık kentten kimsecikler uğramazdı burala-
ra.

Demek gelmek için kışbaşını seçmişti.

Ağabeyim bir yabancıyla çıkageldiğinde çok
şaşırdım. Neyin nesi olduğunu bilmiyorduk bir ke-
re. Ama babamız öleliberi ailenin reisliğini ağabe-
yim üstlenmişti doğal olarak, ona karşı çıkmak ba-
na düşmezdi.

Düşünüyorum da, galiba mutlu bir yaşamımız
vardı. Ağabeyimle ben erkenden bağevinden kalkıp
yola düzülür, dükkanlarımızı açardık (ben, ayakka-
bıcıyım). Kızkardeşim sakat; çocukfelci geçirdiği
için bir ayağı aksar, o yüzden evden pek çıkmaz.

Yabancı, sabahları geç kalkıyordu. Biz işe git-
tikten sonra. Kardeşimin anlattığına göre, ona bi-
raz süt ısıttırıyor, içine yabancı diyarlardan gelme
kahvesinden bir kaşık katıyormuş. İki tane günlük
yumurta içtikten sonra yola koyuluyormuş. Doğru
kahveye.

Günler böylece geçip gitti. Yabancı, kış   b z   ba evinde geçirmekte kararlı görünüyordu.

Ağabeyim onunla fazla ilgilenmiyordu artık. O günlerde sevda başına vurm  tu. Evlenecekti, kız tarafıyla söz de kesilmişti ama ba evinin yeniden d   enmesini sağlayacak parayı biriktirmek zorundaydı önce.

Akşam yemeklerinde sofrada karşılaşıyorduk. Ağabeyim düşünceliydi, yemek biter bitmez odasına çekiliyordu.

O zaman Yabancı, beyaz ipekten gecelik entarisini, kırmızı püsküllü gece takkesini giymeye koşuyordu. Gaz lambasının ışığını azıcık kısıyorduk. Kızkardeşim  ay demliyordu. Her akşamın değişmez töreniydi bu.

Sonra Yabancı o kısık, masalsı sesiyle bize uzun geçmişini anlatıyordu. Ka  yıllar önce de böyle k y köy dolaşır, köyün en önemli kişisinin evinde konuk kalırmış. Köylülerin renksiz, uykulu yaşamlarına kırmızılar, yeşiller katarmı . K y kahvelerinde onlara kurt-kuzu masalları, acılı a k  y   leri anlatırmış. Can   istediğinde, kuraklık çeken bölgelere yağmur bile ya dırabilirmi . Bir köyden ayrılırken arkasında bıraktığı yağmur izleri bu y zdenmi .  stersek, inandığımız kişilere sorabilirmi iz, çok önemli birinin buyruğunda çalıştığını   renebilirmi iz.

Bunları, kendisinden iyice ku kulandı ım bir gece anlattı bana. O gün,  aycıdan önemli bir şey öğrenmiştim: Yabancı, gün boyu kahvede bedava çay i iyor, köylülerle tek tek g r   yor, sonra kocaman bir deftere bazı adlar yazıyormuş. Defterdeki liste gün geçtikçe uzuyormu   aycının dediğine göre.

Her gece, dünyadan haberler verirdi kızkardeşimle bana:

Anlattıklarına bakılırsa, bizim köyün de bulunduğu bir dünyada bir savaş patlamak üzereydi. Biz bilincinde değildik ama bir barut fıçısında oturuyorduk. Hepimize görevler düşüyordu. İçimiz yansa da yerine getirmekle yükümlü olduğumuz görevler.

O gece, ikinci kere sınadım onu:

— Nereden biliyorsunuz?

Hemen koştu, evrak çantasını getirdi. Çantanın bir gözü tepeleme dergi doluydu. Pırıl pırıl kâğıtlara basılmış dergiler, çoğu yabancı dildeydi. Süngülenen, kurşunlanan, kanayarak ölen kadınların, erkeklerin, çocukların fotoğraflarına baktık.

Kızkardeşim sessizce ağlıyordu.

— Sorular soran insanları severim, dedi Yabancı bana. Sana kızmadım. Kuşku, insanı insan yapan başlıca özelliktir... Şimdi, söylediklerimin doğru olduğunu gördüğüne göre, ne yapmayı düşünüyorsun? Ömrün boyunca bu kapalı toplumda kalıp çürüyecek misin yoksa bana yardım edip zekani, becerini değerlendiren bir toplumda mı yer alacaksın?

Şaşırmıştım.

— Sana bir pasaport bulabilirim, dedi, yabancı bir ülkeye gidersin, orada emeğinin karşılığını da alırsın. Yalnız, konuştuklarımız aramızda kalacak. Bu iyiliğim karşılığında senden yalnızca köyünüzde yaşayanlar üstüne bazı bilgiler isteyeceğim. Bütün konuştuklarımız aramızda kalacak, bir daha söylüyorum. Gözünün tutmadığı kim varsa, adını bana vermelisin. Bu beldenin cennete dönmesini istiyorsan. Söz aramızda, zaten bazı adlar var be-

nim listemde, ses bantlarım onların konuşmalarıyla dolu. Şimdi de ben seni sınıyorum anlayacağın. Bakalım sınavı atlatabilecek misin... En yakınların olsa da, unutma, için yansa da...

Kızkardeşim sessizce ağlıyordu.

Köyümüzdeki göçmenlerden birçoğu ortalıkta görünmüyordu. Acaba başka yerlere mi gitmişlerdi? Yabancı ülkelere çalışmaya mı?

Yılbaşıydı. Tuhafiyeci'nin dükkanı kaç gündür kapalıydı.

Sokaklar, beyaz buza kesiyordu. Çam ağaçlarında geleneksel kristal toplar asılıydı. Orman yolları kapanmıştı.

Yabancı, o gece halis kösele çizmelerini de gösterdi bana. Parlaklığıyla gözalan çizmelerini.

— Doğru söyleyeni dokuz köyden kovarlar derler, diye bir kahkaha attı. Yakında başka bir köye gitmem gerekecek.

— Size inanıyorum, dedim.

İnandığımı göstermek için de av tüfeğimi, altı adet vesikalık fotoğrafımı, iyi hal kâğıdımı, ikametgah ilmühaberini verdim.

Yani her şeyimi.

Kızkardeşim sessizce ağlıyordu.

Günlerini evde kitap okuyarak, örgü örerek geçiren bir kıza kim inanır?

Ona evimize ilk geldiği gündenberi inanmamıştım. Gaga burunlu, ince bacaklı, yaşı belirsiz bir adamdı. Sabahları kalktığında gençti: otuz yaşlarında falan. İşe çıkarken, kahveye giderken.

Döndüğünde yorgun olurdu; ortayaşın üstünde.

Ama geceleri, ortanca ağabeyimle birlikte «Köyünüzün mutluluğa, esenliğe kavuşması için sizce neler yapmak gerekir?» oyununu oynadığımızda, gecelik entarisini giyip takkesini başına geçirdiğinde enikonu ihtiyar bir adam oluverirdi.

Sesi de gün boyunca değişirdi yaşı gibi.

Uzak adaların çağrısını andırdığı söylenen sesini bana hiç kullanmadı. Benimle konuşurken.

O gelmeden önce sabahım çok uzun sürerdi. İneklerimizi sağlar, kaymak yapar, kışlık peyniri tenekeye basardım.

Sonra bayırı tırmanıp uzaktaki eski hisara bakardım, bütün yorgunluğum geçerdi. Çimenlerin arasına uzanır kitap okurdum Gün akıp giderdi.

Ama o, buyruklar yağdırarak günümü kısalttı, kurduğu oyunlarla gecelerimizi daralttı. Eve getirdiğim kır çiçeklerini, bir dokunuşta ağusuyla soldurdu. Kedimi evden kaçırttı.

İlk geldiği günden başlayarak kuşkulanmıştım ondan. Odalara bir kürk ve kan kokusu sinmişti. Ama içimi kimseye açamıyordum. İnananları, elini öpmeye, hatırını sormaya, adaklar getirmeye koşanları, tılsımlı soluğundan şifa umanları gün geçtikçe artıyordu.

Mart başlarıydı. Dayanamadım. Bir sabah, yatağının altına sakladığı çıkını açtım. Çıkın, takma saçlarla doluydu: eski dönemlerin heykelsi afroları, ortaçağ keşişlerinin ten renginde dazlak başları, içoğlanların kurdeleyle boğulmuş at kuyrukları, fransız devriminin lüleleri, giyotin modelleri, ingiliz yargıçlarının bukleleri, aydınlanma döneminin güvenli, uysal dalgaları, yeni sözleşmelerin gangster favorileri, yeni dünyaların kıvırcıkla-

rı, alevi belikleri, kürk kalpaklar, boncuklu zence-
örgüleri, hepsi vardı çıkında. Saçların deriye diki-
lişinde kullanılan gümüş ibrişim, küçük beynin
üstüne gelen bölgede işlevini ince bir sırıma bı-
rakıyordu. Küçük beyinlerde kalın oğlak derisiyle
kaplı bir yırtık vardı çünkü: içte biriken kanları,
taşmaya bırakmadan dışarı sızdıran bir oluk. Ev-
deki kan ve kürk kokusu, takma saçlardan çıkıyor-
du.

Hiç şaşırmadı.

— Al, hepsini kanıt diye götür istersen, dedi
hınçla, bir kahkaha attı. Git, koş, köy kahvesinde
uyuklayan ihtiyar heyetini uyandır, istersen eski
engiziyon mahkemesi üyelerinden sağ kalanları
topla, mahkemeyi kurdur! Kim inanır bu masala?
Koş, koşsana, hiç durma. Senin gibi evden çıkma-
yan, aklını kitaplarla bozmuş, sakat bir kıza kim
inanır? «Onu kitaplardan tanıyorum,» mu diye-
ceksin? Hem benim elimde de kanıtlar var, unut-
ma. Unuttun mu oynadığımız oyunları? «Köyü-
müzün mutluluğa, esenliğe kavuşması için sizce
neler yapmak gerekir» oyunlarında kurduğun
düşleri? Hepinizin sesi, hepinizin düşü bende ki-
litli, unutma. Bütün o sesleri, o düşleri, listelerimi
alıp yarın yola çıkacağım. Burada işim bitti. Bana
verdikleri sözü tutmayanları, döneklik edip arkam-
dan konuşanları da çekeceğim peşimden. Hadi koş,
elinden geleni ardına koma!

Dün, son kafile de ayrıldı köyden.

Camın önündeki kerevete oturdum, örgümü
aldım elime.

Yabancı usulca yürüyor, ardından son köylü-
ler koşuyorlardı.

Ortanca ağabeyim, üç gündür ortalıkta yok.

Büyük ağabeyim, son kafilenin başını çekiyordu.

Yalnız sesleri var artık.

Onlar uzaklaştıkça arkalarında ıslak bir iz kayıyordu.

Koşup sokaklara fırlamak, avazım çıktığı kadar haykırmak geliyor içimden: Durun!

Ama o haklı: Bana kim inanır?

Dündenberi düşünüyorum, belki de sakat bacağımı sürüyerek dolaştığım bu evde, bu kerevette, bu pencerenin önünde, ölünceye kadar bu öyküyü yinelemek için dünyaya geldim ben. Biri çıkıp da...

Demin, dağ kapandı arkalarından.

GECEGEZEN KIZLAR

Gecegezen Kızlar, geceye hemen girdi. Alışmıştı.

Dışarda, alacakaranlık sürüyordu. Günbatımı; çatılarda, rıhtım boyundaki ağaçlarda, içlerde, bozkırın geniş alnında bir süre daha oyalanıyordu.

Gecegezen Kızlar'ın yaşadığı kentte gece, pastel renklere boyanmış toprak bir çanaktı. Çok, epeskiydi.

Dışarda, kıyının insanları, mesleklerinden evlerine dönüyorlardı. Köylüler, pazar yerindeki sebze sergilerini topluyor, dönüş hazırlanıyorlardı. Rüzgar, hep taze kalan soluğuyla ara sokaklara çaprazlama asılmış çamaşırları savuruyor, televizyon antenlerini vınlattıyor, yoksul sebze aşlarının kokusunu getiriyordu. Rüzgar gündelikti, hızlıydı.

Oysa gece uzun, ağırlıksızdı. İçinde kolaylıkla her yana, her yöreye yol alınabilirdi. Ayaklar, he-

men yumuşaklığa gömülür, iki yana uzatılan körebe eller, boşluğu yoklardı.

Gece, bedeninden soyulmuş, boşalmış bir iç gömleğiymiş. Herkesindi.

Gecegezen Kızlar, önce çanağın ebruli toprak ibrişimlerini yokladı, araştırdı, zorladı, zamanın açtığı incecik bir çatlaktan geçti. Epeski, bildik gecede her geceki gibi sakınarak ilerledi.

Dokuz katlı kentinin ilk katmanını aştıktan sonra solundan sağına döndü; dudakları kıpırdadı. Kulak verdi: kehribar bir kamışın içine konmuş arının geleneksel vızıltısını dinledi bir süre.

Bir ara bedeninin zarlarından birinde bir sızı duydu: gerçek uykuya geçişin sancısı. Ayakları kızıdaki suya değdi.

Boğazın hırçın suyu, kuytu mağaralarından toplanıp gelmişti; onun çıplak baldırlarını, geceliğinden sıyrılan oyluklarını yaladı tarazlı diliyle. Bir zamanlar, İmparator Kserkses'in güçlü gemilerine geçit vermeyen, o yüzden de soylu düşmanınca gümüş zincirlerle tam üç yüz kırbaç yeme cezasına çarptırılan Deniz, ona sokuldu, evcilleşti. Gecegezen Kızlar, Deniz'inin başını okşadı. Deniz mırıldadı, geri çekildi. Çekilirken, Gecegezen Kızlar'ı da sürükledi yanısıra. Kanalin kapıları iki yana açıldı:

Kahverengi bir kentti bu düş.

Kenti çepeçevre saran süt beyaz kristalden, yer yer akik mavisi, yer yer kan kırmızısı sızıyordu kahverengiye.

Murano işi bu fanus, kenti soluksuz bırakmıştı.

Rüzgarda çürük kokusu vardı.

Gecegezen Kızlar, eskikentin, ayakları altında belverdiğini duydu. Lâğım kokan su, durmaksızın yükseliyor, vinçler inip inip tepelere tırmanıyor, freskler yenileniyordu. Bütün eski kentler gibi, onarıldıkça batıyor, derinlere gömülüyordu kent.

Kehribar, ipek, baharat, şap ve yoksul aşı kokuyordu.

El değiştirmekten soysuzlaşan, havı dökülen meta, görkem, tecim, veba kokuyordu.

Gecegezen Kızlar, bir kilisenin kapısında le-piska saçlı, saydam bir delikanlı sureti gördü. Ona doğru yürüyecekken durdu. Çağdaş bir kızdı; bu araçılar kentinde Ölüm'ün karşısına bir delikanlı, geleneksel şehzade kılığıyla çıkacağını kestirebiliyordu. Ama bir çeşmebaşına, bir fıskiye raslama-yagörsün, bu benzersiz güzellik, kılıfını atacak, Tırpanlı Ölüm'e dönüşecekti.

Düşe kan yürüdü.

Gecegezen Kızlar, uzaklarda bir balkonda, kendini asmış bir adamın rüzgarda kımıldayan, usulca sallanan karaltısını seçti.

Kilisede bir mezzosoprano ses, bir ağıt söylüyordu.

Yine bir işsizlik dönemi olmalıydı.

O zaman Gecegezen Kızlar yine Deniz'e bindi, onun lacivert yelelerine asıldı, ona özsu dökerek yalvardı: bir kereliğine, yamızca bugeceliğine, kendisini Ortaçağ'da konaklayabileceği bir kente götürebilir miydi? Yorgundu çok.

Deniz, başıyla «evet» dedi.

Gecegezen Kızlar, arkada ayak sesleri duydu ama dönüp bakmadı.

Onca yol aldıktan sonra aynı kilisenin önünde bulunca kendini, şaşırdı.

Aynı oymalı cepheler, aynı duvar kalkanları. Anlaşılan artık son soluğunu veren eskikent, pahabiçilmez kumaşlarla sarılıp sarmalanmış, güvenli mummyasına dondurulmuştu burada.

Kilisenin saati durmuştu: hep geceyarısım gösteriyordu. Dükkanlar aynı saatte durmuştu; ön camlarından taştan dantellerle.

Gündüzün son hışırtıları silinip gitmişti. Bir daha gelmemecesine.

Bu kentte sokaklar, dantel ve un kokuyordu. Bomboştı.

Gecegezen Kızlar, kilisenin basamaklarını çıktı. Kapıcı, yüzlerce yılın kağıdını, sayfasını süpürmekteydi. Hepsini süpürgesinin önüne katmıştı, rüzgara savuruyordu.

— Bir şey mi istemiştin? dedi.

Gecegezen Kızlar'ı şaşkın bakışlarla süzdü.

— Şey... uzun süredir bu saatte sokakta genç bir kız görmedim de... diye ekledi.

— Ben uzaktan geldim, dedi Gecegezen Kızlar. Herkes nerede?

— Uzun hikâye, diye içini çekti Kapıcı... İstersen içeri gel de sıcak birşeyler iç. Yorulmuşa benziyorsun. Bizim İhtiyar'la tanıştırayım seni.

Gecegezen Kızlar, Deniz'den indi, titreşen adak mumlarıyla ıslıl ıslıl duran kiliseye yürüdü.

Birlikte mahzene, demir kapılı bir odaya süzöldüler.

Kapıcı, üç kere tıklattı kapıyı.

Uzun, beyaz sakallı, beyaz saçlı bir İhtiyar açtı.

Önce şaşkınlıkla süzdü Gecegezen Kızlar'ı.

— Korkma, dedi Kapıcı. Bizden biri değil. Yabancı. Çok uzaklardan geliyormuş. Konuşursun diye düşündüm. Hem baksana, yorgun. Aç.

Bu arada İhtiyar, Gecegezen Kızlar'ı tanımıştı.

— Hoş geldin Helena, diye fısıldadı. Buyur geç içeri. Son savaştanberi izini yitirmiştin, kaygılar içindeydin.

— Şey benim adım — — dedi Gecegezen Kızlar.

— Biliyorum, biliyorum, bana karşı çıkma, dedi İhtiyar öfkeyle.

Gecegezen Kızlar, küçük odaya girdi, şöminenin yanına bağdaş kurdu.

İhtiyar, karanlık geçide ürkek bir bakış attıktan sonra demir kapıyı kapadı, sürgüyü itti.

Odada kocaman bir yazı masası, üstünde kalın ciltler, hokka, divit, bir de tütün kesesi vardı.

— Şimdi çayı koyarım, dedi Kapıcı. Siz konuşun.

Gecegezen Kızlar dalgın bakışlarını ocaktaki alevlere dikmişti. Alev titredi bir an, oda saydamlaştı.

— Kurtulduğuna, sağ kaldığına sevindim, dedi İhtiyar fısıltıyla. Biliyorsun, sizin orası yakılıp yıkıldı.

Gecegezen Kızlar ürperdi birden:

— Ben bu gece yola çıktığımda, dedi, her şey yerli yerindeydi.

— Sen yola çıktığında gün neydi?

— Akşamdı, dedi Gecegezen Kızlar. Bin dokuz yüz seksen iki yılının bir yaz akşamıydı.

— Bu yaz akşamları da bitmek bilmez zaten, herşeyi alacakaranlığa boyar, yanıltır, dedi İhtiyar.

Bir süre sustular.

Kapıcı'nın getirdiği yasemin çayını içtiler. Gecegezen Kızlar, porselenin kıyısına dayadı yanağını, Deniz'ini özledi. İçi sıla özlemiyle doldu.

Kapıcı, eline tozbezini almış, odadaki tek döşegin yanına, duvara asılmış kalkanı, zırhlı, miğferi parlatmaya başlamıştı.

— Yorgunluktan bittim, diyordu terini silerken. Böyle yaşanmaz ki.

— Bu kimin zırhı? dedi Gecegezen Kızlar.

— Benim tabii, dedi Kapıcı. Gündüzleri kentin şövalyeliğini yaparım da.

— Aklım iyice karıştı, dedi Gecegezen Kızlar. Neredeyim ben, söyler misiniz?

İhtiyar, gözlerini onun gözlerine dikti.

— Güzel Filip dönemindeyiz. Geçenlerde bizde de bir halk ayaklanması oldu. Bir bakıma yani. Zenaatçiler iktidarı ele geçirdiler. Ama herkes korku içinde yine de. Görmüşsündür, sokaklar bomboş. Kimse bu büyük yengiyi kutlayamıyor, çünkü kısa süreceğini biliyoruz. Deneyimlerimizden.

— Siz ne iş yapıyorsunuz? dedi Gecegezen Kızlar.

— Ben aslında keşişim. Ama şimdilerde olayları kayda geçirmekle uğraşıyorum. Geçmişle gelecek arasında bağlantılar kurmaya çalışıyorum. Bu zifiri çağa ilişkin bilgilerimi, anılarımı gelecek kuşaklara bırakmak istiyorum. O yüzden de gizli çalışmak zorundayım. Geceleri. Gündüzleri Kapıcı Şövalyelik yaparken ben de Remilcilik yaparım. Geçim derdi, ne yapacaksın...

— Yazdıklarınızı nasıl koruyorsunuz? Yani düşmanlarınızdan?

— Sık sık, her gece aynı şeyleri yazarak, yi-

neleyerek. Yazdıklarımı ezberlemeye çalışıyorum. İyice ezberledim mi, veriyorum bizim Kapıcı'ya, süpürüyor, rüzgara savuruyor. Böylelikle hem o değerli evrakın bir yerlere varması umudu doğuyor hem de ben her an hortlayabilecek engizisyonculardan, kitap-yakıcılarından paçayı kurtarmış oluyorum.

Kapıcı, miğferi parlatmayı bitirmişti.

— Off, dedi, bu iş de bitti. Benim asıl korkum, şu Haçlı Seferleri. Bir başladı mı, benim bu müze-kentin göstermelik şövalyesi olduğumu kimselere anlatamıyorum. Dinlemiyorlar. Soylular böyledir işte. Hem anılarını, eski kentlerini ayakta tutmakta direnirler hem de iş başa düştü mü bizi sürerler ortalığa.

— Tarih bilgim olsaydı, söylediklerinizi daha iyi anlayabilirdim, dedi Gecegezen Kızlar utanarak. Ama ben ilkokulu bitirdim yalnızca, tarih olarak da aklımda birtakım adlar ve yıllar kaldı.

— Şimdi sorma sırası bizde, dedi İhtiyar.

Çayı içtikten sonra yüzüne bir yumuşaklık gelmişti.

— Sen ne iş yapıyorsun bakalım?

— Bir konserve fabrikasında çalışıyorum, dedi Gecegezen Kızlar. Fasulya ayıklıyoruz gün boyunca. İki kızız.

Sebze ayıklamaktan pürtüklenmiş, kararmış parmaklarını İhtiyar'a uzattı.

— Ama gecelerini değerlendiriyorsun anladığım kadarıyla, dedi İhtiyar. Sen de bizdensin. Zaten tarih dediğin, uzun bir gece boyunca görülen düşlerin, düşlenen görüntülerin akıp gitmesi değil midir?

— Aslında ben okumak istiyordum, dedi Ge-

cegezen Kızlar. Ama olmadı. Babam, kumarda konserve fabrikasına kaptırdı beni.

— Aylığını olduğu gibi ona veriyorsun, değil mi?

— Evet.

— Yine de sık sık fabrikaya uğrayıp seni korkutuyor, değil mi?

— Evet. Nereden bildiniz?

— Çok rasladığımız bir olay, dedi İhtiyar.

Masasının başından kalktı, Gecegezen Kızlar'ın saçlarını okşadı.

— Düşlerini sakın bırakma, dedi. Özel düşlerini kimseye kaptırma sakın.

— Ama hep arkamdan birileri geliyor sanıyorum, dedi Gecegezen Kızlar. O kadar korkuyorum ki dönüp bakmıyorum bile.

— Babanın bir gözcüsü olabilir, dedi İhtiyar, Ölüm olabilir bir de. Sakın aldanma. Gecegezdiğin her kentten bedenine birşeyler eklenir, zamanla siner. Bak, boynundaki boncuğa bir minenin alacası karışmış bile. Demin baktım, benimle konuşurken de kulaklarına iki damla - altın küpe yerleşiverdi. Kendi kentinin alnına yerleştirdiği kan çemberiyse daha koyuldu gecede. Aynı şekilde gecegezdiğin kentler de senden birtakım izler taşıyacaklardır, topuklarının tıkırtısını unutmayacaklardır. Savaşlar kentinin kızıydın sen; her yolculuğun, her seferin bir bedeli, karşılıklı bir bedeli olduğunu bilmelisin. Korkma sakın. Sana «Helena» dememe kızma, olur mu?

— Olur.

Kapıcı karıştı söze:

— Bir gün yolum sizin oralara düşerse, düşman bir asker sıfatıyla gelsem bile sana gerçek-

— Ten şövalyelik göstermek isterim. Ama yaş kemale erdi artık, belki beni kullanmazlar.

— Ben artık gideyim, sizi işlerinizden alıkoydum, dedi Gecegezen Kızlar. Çok teşekkür ederim.

— Unutma, dedi İhtiyar demir kapıyı açarken, düşlerini kimseye emanet etmeyeceksin, kaptırmayacaksın. Sabaha çok var daha. Buralara kadar inmişken sonuncu katı da zorla, yar derim ben. Orada altının ve gümüşün mihenk taşını bulacaksın.

Gecegezen Kızlar, Deniz'i kendisini beklemekten yorgun düşmüş buldu. Sırtına binmedi o yüzden, yosunlarına tutunup yanısıra yüzmeye başladı.

Aşağılardan çok soğuk, çok katı bir akıntı geçti.

Gecegezen Kızlar, bedenini soğuk sulara verdi, alnındaki, boynundaki, kulaklarındaki izleri yıkamaya çalıştı. Ama lekeler çıkmadı.

Yaklaşan sabahla sular ısındı. Uzak adaların kokularını getirdi.

Gecegezen Kızlar, gittikçe yaklaşan ayak seslerini umursamıyordu artık, korkmuyordu.

Önünde bir ışık açıldı. En dipteki kentin adının anlamı gibi hem yumuşak, sevecen, anaç hem de tutku yüklü bir kırmızıydı bu. Gittikçe soluyor, somutlaşıyordu. Sonunda Bakır'a varmıştı.

O zaman Deniz, elinden tutup tepelere çekti onu.

Düş kan yürüdü. Fabrikanın düdüğü duyuldu.

Gecegezen Kızlar, gittikçe suyun üstlerine,

yüzeyine, sonra eteklerine, sıglık bölgelere, kıyıya sürüklendiğini duydu.

Son anda, daha kıyıya vurmadan Anası'nın geleneksel gece-düşüyle karşılaştı. Neresine dokunursan dokun, altın oluyordu bu düş, som altındı o yüzden.

Gecegezen Kızlar, ona elini uzatmadı bile. Bir iş günü süresince ayıklanan yeşil fasulyanın hiç ama hiç eksilmeyeceğini, bitime yakın, önlerine yine birkaç ton fasulya yığılacağım, fasulyanın da ayıklanmakla asla altına dönüşmeyeceğini biliyordu. Kanmadı.

Bir saniyeliğine oyalandı yalnız. Deniz'ine hoşçakal dedi. Şimdilik...

SONSUZA DÖNÜŞ

Neclâ için

Kim derdi ki İhsan Paşazade Nami beyin Mo-
da burnuna bakan muhteşem yalısında 18.. son-
larında bir ilkbahar akşamı başlayan Kurtuluş
şenliklerinin yankıları yüz küsur yıl sürecek?

Konuyu biraz açmakta yarar var.

Efendim, gerek ananevi şatafatı, gerek mo-
dern Avrupai havasıyla dillere destan bu yalı, dev-
rin bir sanat ve kültür merkeziydi. Kurulduğu yıl-
danberi. Ve demin andığımız ikindinin akşama
dönen saatlerinde de her zamanki seçkin konukla-
rıyla dolup taşıyordu. Yalının bahçesi; şair ruhları
ayak takımından uzakta, tam bir sessizlik içinde
düşüncelere dalmaya çağırır, demir kapıdan ge-
çerken şaşırp içeri bakan sokaktaki adamda ise

nedense bir ıssızlık, bırakılmışlık duygusu uyandı-
rıldı.

İsterseniz, sözü uzatmadan ilerleyelim, yolu-
muza dikilen uhrevi atkestanelerini, dalları cana-
varlar misâli birbirine sarılmış zeytin ağaçlarını
geçerek konukların buluştuğu pavilyona uzana-
lım. İşte orada eski enderun mensuplarıyla, temel-
leri yenilerde atılmış yüksek okulların genç tem-
silcilerini görüyoruz. Eşleriyle birlikte ferforje bah-
çe takımlarına seresperpe oturmuşlar; geniş şemsi-
yelerin yüzlerine düşürdüğü gölgelerle izlenimci
ressamların paha biçilmez tablolarını akla getiri-
yorlar.

Hanımlar, serin akşam rüzgârıyla mücadele
edebilmek için ipek tuvaletlerinin üstüne aldıkları
feracelerine sıkı sıkı sarınıyorlar. Ama çapkın rûz-
gâr hiç onları rahat bırakır mı? Bir de bakıyorsu-
nuz eyyamı nevbaharın kokuları burnunuzun di-
binde. Şuh yaşmakların iki kanadı dalgalanıyor
ve bize ince kaşları, sürmeli gözleri, minik kalpler
gibi boyanmış narin, öpülesi dudakları sergileyive-
riyor.

Genç kızların bir bölümü, bu ormanımsı bah-
çenin derinliklerindeler, göze görünmüyorlar. Yüz-
yıl sonra torunlarının torunlarına müsamerelerde
giydirilecek uçucu margizetleri, ağır başlı taftala-
rı, saten kemerleriyle, atkılı rugan pabuçlarıyla
koşuşuyor, Avrupa'da yeni çıkan bahçe oyunlarını
oynuyorlar; delikanlılara mendil düşürüp, karşılı-
ğında mektup alıyorlar gizliden. Daha hassas olan-
lar, ulu ağaçların gölgesine çekilmiş, ipek mendil-
lerini ağızlarına tutup kesik kesik öksürüyorlar.
Devrin gözde genç kızlarıysa, yalının üst katında,
Dilber'in odasındalar. Onun tellerini, tülünü dü-

zenliyor, halecanını yatıştırıyor, Kurtuluş şenliğinin bir an önce başlaması için ellerinden geleni yapıyorlar.

Genç adamlar, girişteki salonda, şöminenin çevresinde kümelenmişler. «Genç» sözüne takılmayınız; yüzlerindeki gençlik izleri çoktan eskimiş, aşınmış. Bakınız, böyle bir bayram gününde bile maalesef siyaset konuşuyorlar. Kulak verirse, yüreklerinin Fransız İhtilâli'nin gümbürtüsüyle attığını duyabiliriz. Avrupa'dan erişen son haberler, nasılsa ellerine ulaşabilen yasaklanmış mecmualar ve gazeteler, son karşı çıkışlar, hele Fransa'da yayımlanan son mektup, onları derinden etkilemiş benziyor. Yüzyıl süren kaygan bir güncelliği yaşamaktan yorgun düşmüşler. Eşitlik, kardeşlik, özgürlük diye atan yürekleri, ardarda gelen son fermanlarla yumuşamış, ardarda gelen son harplerle yaralanmış sanki. Elli yılda yaşananların neden bu kadar açık ve seçik ama aynı zamanda neden bu kadar karanlık ve kaypak olduğuna akıl erdiremiyorlar. Milleti temsil edecek yeni bir meclisin kurulması gerektiğinde birleşiyorlar sözgelimi, (konuşmalardan anlıyoruz) ama bu yeni düzenin kılıç zoruyla mı, fikir gücüyle mi, din üfürüğüyle mi gerçekleşebileceğini açıkça tartışmıyorlar. Birbirlerine kuşkuyla bakmalarından, daha şimdiden bölünmüş olduklarını varsayabiliriz.

Size şimdi kolay gelebilir ama acaba kolay mı, bir düşününüz. Hemen her devirde yaşayabilmek ve gözlem yapabilmek bahtına sahip bir vakanüvis olarak ben, hem derin bir geçmişi olan kelimelerle hem ileriye dönük çağdaş sözcüklerle hitabedebilirim size, artık kusura bakmayın: Efen-

dim bu gençler —unutmayınız ki— her onurlu çıkışın bireysel (ferdî) her uzlaşmanın toplumsal (içtimaî) sayıldığı bir toplumda yaşıyorlardı. Adı konulur konulmaz saf değiştiren fikirlerle, dostça bağra basılır basılmaz akrep gibi sokağın yandaşlarıyla. Nitekim —yine dikkatinizi çekeceğim— bu ikili yaşama, bu sayrılık, yüzyıl sonra onları bu yüzden eleştirmeye kalkışan torun - torunlarına da aynı konuşma mantığının taslağını devretti: Önce «asla ve kat'a»yla —o zamanın deyişiyle— başlayan, sonra sindikçe, sindirildikçe «ille velâkin», «ve fakat»la yumuşayan, umulmadık sapmalar, dönekliklerle törpülendikçe «gelen gideni aratabilir» düğümünde çöreklenen âma yine de «tarihin geriye döndürülmez çarkı» gibisinden belirsiz bir umutla soluk alan bir konuşma biçimidir bu. Hem onurlu bir birey hem saygıdeğer bir vatandaş olmak, at sütünde giderken sakız çiğnemek kadar zorlaşmıştır. Ver elini şizofreni!

Lâkin biz, sözü tatlıya bağlamaktan yanayız:

Evet, akşam güneşi, denizin erguvanını derlemekte, semanın mavisinin deniz üstüne serpiştirdiği incileri akşam dalgaları vasıtasıyla menevişli sahile yaymaktadır.

(Doğru söyle ey karî: Bugün de bu tasvirlerle raslamıyor musun?) Başmdanberi kaldıramayacağı bir politique yükü taşımaya zorlanan dilimizin şerefine: Ver elini şizofreni!

Ne diyordum, evet gençler şöminenin çevresindeler hâlâ. Demin gümüş bir tepside likör dağıtan zenci uşak Beşir'e baktım. Şalvarının üstüne giydiği redingotuyla olduğu kadar, saflığı, katışiksız gülüşüyle de ilgimi çekti. İlk fırsatta yakın dostum İ. H.'ya reca edeceğim, bu çocuğu bir Afrika-

lı köle sûretiyle mutena pastanelerimizden birinin gardrobuna oturtsun. Ziya bey de ünlü romanlarından birinde mutlaka kullansın ona.

Bu helecanla kendimden geçmiş olacağım, bir ara, Onbeşinci Lûi stili koltuklardan birinde oturan muharrir Mehmed Yahya bey ile gözgöze geldik. Gülüştük. Ne de olsa —ne kadar düşman olsak da— birbirimizin cemaziül evvelini biliriz ve bu gerçek, eninde sonunda bizi aynı camia altında toplanmaya iter. Kerata! Bakınız, öğlen iki porsiyon mantıyla çektiği rakının kırmızılığı yüzünde daha ama likörünü de yiğitçe yudumluyor, gözü sofrada!

Nihayet, eşsiz Buhara halılarının arasından, halıların üstüne serilmiş postlara basarak ilerliyoruz yemek salonuna doğru: kutlama şenlikleri başladı başlayacak!

— Buyurun, buyurun allahaşkma, diye sesleniyor Zehra hanım.

Sofrada bundan sonra geçen konuşmaları, mesleğime sadık kalarak olduğu gibi kaydediyorum:

Zehra hanım:

— Eh, Dilberimiz kurtuluyor artık! Kısmet bugünmüş! Vah yavrum vah!

Zehra hanım geniş kavisli ve rastıklı kara kaşları, ihtirasla yanan kara gözleriyle bir Athena heykelini andırıyor.

— Ömürsün Zehra!

Bu densiz çıkışı yapıp günün mana ve ehemmiyetine bir anlığına gölge düşüren kişi, Dürdane hanımdır. Balık etindedir, beyaz gerdanlı ve kuş beyinlidir. Kurtuluş şenliğine çağrılmasının tek ne-

deni, evkafta memur kocası Şükrü Salim beyin Zehra hanımın uzaktan akrabası oluşu.

Dürdane hanımın yanakları kızarıyor; susuyor. Utandı.

— Annesiyle babasını kandırmakta tahmininizin fevkinde güçlük çektik, diyor Zehra hanım. Ah zavallı insanlar, bilmezler ki böyle güzel bir kız çocuğu için tek kurtuluş...

— Bu cahillere meram anlatmak ne kadar güçtür, bilmez miyim, diye söze karıştı Mefkûre hanım.

Kendisini tanımayanlar için biraz bilgi vereyim: Avrupa'da tahsil ve terbiye görmüş bu genç ve dul hanımımız, Moda'nın George Sand'ı olarak tamnır. O konuştu mu herkes susar, kulak kesilir. Erkekler iç geçirir, kadınlar dış gıcırdatırlar. Nitekim bakınız bu gece de saten golf pantolon üstüne balık sırtı bir jaketatay geçirerek herkesi şaşırtmayı başarmış!

— Sormayın, hiç sormayın diye içini çekti Zehra hanım. Her neyse... Biraz patlıcan salatası buyurmaz mıydınız? Turfanda.. Kendi elimle közledimdi.. Sarmısaklıdır yalnız.

— İçim almıyor, dedi Meserret hanım.

Meserret hanım, Moda'da yeni açılan özel bir tenis kortundan demin gelmişti, tenis kıyafeti üstündeydi daha. Kendisi —belirtmeye gerek var mı bilmem— Mefkûre hanımın muhibbesiydi ve o gece konuklara küçük bir konser vereceğinden, çok heyecanlıydı.

O sırada, yüzünü albasmış Dürdane hanım karıştı söze:

— Ben acılı severim.

Erkeklerin biteviye yediklerini, hiçbir konuş-

~~...ya kulak vermediklerini~~ görünce de bir kahkahattı: Amaaan canım, acı yiyelim, tatlı söyleylim.

— Tabii bu her kula nasibolmaz, dedi Mefkûre hanım onu duymazdan gelerek. Yani oralardan buralara yükselmek. Ben Avrupa'da bu tür fikir tartışmalarına sıkça katılmış biri sıfatıyla sizi temin ederim Zehra hanımcığım, teorilerin hayata geçirilmesinde çok mühim bir misyon üstlenmiş bulunmaktasınız. Çünkü Dilberimizin kurtuluşu, kölelikten evlatlık mertebesine yükselişi, fermanlarla getirilen müslim, gayri-müslim eşitliğinden, hakkaniyet kavramından çok ama çok ötede, neredyse öte-görüş diye niteleyebileceğimiz bir sıçramanın temel taşıdır. Bu bağlamda da estetiğin kesin zaferidir Dilber'in kurtuluşu. Uzun sürecek bir metnin başlangıcına bir önsözdür bence.

— Ama gelin de bunları o cahil anasına anlatın, dedi Zehra hanım pek bir şey anlamayarak. Zırlı zırlı ağlıyor. Güya biz kızlarını evlat edindikten sonra besleme olarak kullanacakmışız. Üç günlük Kurtuluş şenliği bitti mi, ona yine tahta sildirecekmişiz felan.

— Amaaan hanım, tadımızı bozma! diye haykırdı İhsanpaşazade sofranın başından.

Çünkü Avrupai sofrada adabına göre gerçekleştirilen kadın - erkek dağılımı pek işlevsel olamamış, kadınlarla erkekler yine kadınlar ve erkeklerle konuşmayı seçmiş, ayrıca seslerini iletebilmek için bangır bangır bağırmak zorunda kalmışlardı. Nami bey, kendisini Mefkûre hanımın fikirlerinden, Dürdane hanımın beyaz gerdanından uzak tutan bu düzenlemeye lanet ediyor, içine selânik fanilas-

nı giymediğine hayıflanıp üşüyor, bir türlü gelmeyen hünkâr beğendiği özlüyordu.

Ordövr tabakları yeni dağıtılmıştı.

Dilber'in teliyle duvağıyla sofrayı teşrifi de o ana rasladı.

Konuklar, ayağa fırlayıp Kurtuluşu kutladılar. Şampanyalar kalktı. Duvak açılınca, Dilber'in hep ama hep uyumaya mütemayıl solgun yüzüyle karşılaştık.

Takı takmak çağdaş görgü kurallarına uymadığından, hanımlar ona dileklerini sundular.

Dilber:

Şu anda aramızda bulunmayan Perihan hanım gibi tığ işleyebilecek, monden erkek donu biçilecekti.

Dürdane hanım gibi mantı açıp ayrıca dolma sarabilecekti.

Nihal hanım gibi narin ve içine kapanık

Bihter gibi şuh ve dişi olabilecekti.

Meserret hanım gibi piyano çalabilecek, ilaveten tenis oynayabilecekti.

Yine aramızda olmayan Şükûfe hanım gibi şiir yazabilecekti.

Mefkûre hanım gibi düşünce düşünebilmesini ve kısaca Zehra hanım gibi hamarat, öz anası Hanife hanım kadar boynu-eğik olmasını dilemekse, şu anda, abes ve muktebes kaçacak.

Dilekler sıralanırken, Dilber'in yanaklarından inci gibi süzülen yaşlara (saadet yaşları olsa gerek), bir melâikeyi andıran yüzüne dalmış olacağım ki Meserret hanımın sofradan ayrıldığını ayırdetmemişim.

Garson, kaymaklı kadayifi dağıtırken geldiler kendileri. Lame bir tuvalet gitmişti. Yüzü, acılı bir

Medeia'nın yüzüydü. Gururla piyanonun başına geçti. Bize bir saz eseri, bir mazurka, bir kanto çaldı. Kimlerden olduğunu tam çıkaramayacağım şimdi. Güzel ve küçük konser sona erdiğinde Mefkûre hanımın gözlerinin içine bakarak alkış bekledi, heyhat! Mefkûre hanım, salonun bir köşesinde Mehmed Yahya bey ile sohbeta dalmıştı. Meserret hanımı alkışladıktan sonra o köşeye yöneldim. Mefkûre hanım, özür dileyerek yanımızdan ayrıldı, bizi başbaşa bıraktı. Arkasından baktım; omuzlarını okşuyor, Meserret hanımı teselli ediyordu.

— Nasılsınız beyefendi? dedi Mehmed Yahya bey, nerelerdesiniz?

Tam karşılık vereceğim sırada, alçak sesle ekledi:

— Ulan hergele! Bu vakanüvis numarasıyla davet edilmediğin dine, supe kalmadı. Nereye gitsen, seni orada görüyorum.

— Aman üstad, siz de oralardasınız ya! diye güldüm kıs kıs.

Mehmed Yahya bey, duvardaki yağlıboya tabloyu inceliyordu. Fatih Sultan Mehmed'in İstanbul'u alışını gösteren tablonun tam karşısında Napoleon Bonapart, muzaffer bakışlarını Mısır kıyılarına dikmişti!

— Yaaa, Mısır! diye iç çekti Mehmed Yahya bey başlamadığı bir cümleyi bitirerek.

— Ben hatıra biriktiriyorum, sosyal tenkidler yapıyorum, dedim üstada, siz neler peşindesiniz acaba?

— Valla Saffet, dedi, ilk defa sana açılacağım. Bir roman peşindeyim ben, malzeme arıyorum. Ve bu gece...

— Dilber'in kurtuluşuna ne dersiniz? dedim bıyık altından gülerek.

— Anladım kerata! diye haykırarak bir şaplak attı sırtıma. Dilber'in kurtulmayacağım, besleme olacağını hepimiz, bütün buradaki konuklar biliyorlar (sesini iyice alçalttı, çevremizdekileri kuşkuyla süzdü) ama kimse ses çıkaramıyor. Neden? Çünkü biz de bu halka ne kadar özgürlük dağıtılması gerektiğini pek bilemiyoruz. Birdenbire gelen bir özgürlük, bir vurgun yeme etkisi yaratabilir. Her şey birbirine karıştırılabilir, arada biz yanarız. Ben bunun sancısını yaşıyorum yeni romanımı tasarlarken.

— Nasıl bir roman olacak bu? dedim cebimden çıkardığım not defterimle dolma kalemime sarılarak.

— Valla Saffet, dedi üstad. Anlatması güç. Divan gelenegimizden vazgeçmeden muasır bir eser vermek istiyorum. Avrupa'nın alabildiğine gayri ahlâki bir şekilde kullandığı realizmi islam değerleriyle kalkındıracağım, yani sözün kısası ananeden vazgeçmeden çağdaşa kucak açan bir bileşim yatıyor gönlümde. Romanda bir köylü kıızıyla esnaftan, kasabalı bir delikanlının aşkı da olacak. Böylelikle divan bezeğinin halk şiiriyle bütünleştiği sınırı da kurcalayabileceğim. Küçük pastoral sahnelere minik maniler serpiştirme olanağı doğacak.

— Ya dil üstadım?

— En büyük sorun (mesele) de bu ya, dedi üstad. Millilikten vazgeçmeden evrensel, yerellikten vazgeçmeden milli...

Geriye doğru saymaya başlamıştı: Ver elini şizofreni!

— Dilber ne olacak? dedim bir karî merakıyla

— Onu daha tasarlayamadım, yani sonunu, dedi üstad. Her şey birbirinin içine geçmiş durumda. Biri geliyor, hayatımıza bir makas atıyor; o yaşadığımız bölüm, bütünün dışına düşüyor. Bense kalıcı bir eser vermek dileğindeyim. İyice düşünmem gerek. Galiba en iyisi, Dilber'i bir yüzyıl uyutmak. Bir yüzyıl sonra gün ola harman ola... Yenilerle - eskiler tartışması bir yüzyıl sonra çözüme kavuşabilir ola ki. Ya da —ne bileyim ben— umulmadık bir şey olur. Dilber de dinlensin diyorum, geleneksel yorgunluğunu atsın bu arada. Yüzyıllık bir ara nedir ki?

— Güzel düşünmüşsünüz üstad, dedim.

O devirde, bu devekuşu romanın kuşunu sevip devesini reddettiğimi nerden bilebilirdim? Ver elini şizofreni!

Üstada dilimize zorlanan politique yükü sorduktum ama ne çare, yanakları şampanyadan kıpkırmızı olmuştu. Gözü ise, yanımızdan geçen Dürdane hanımdaydı.

— Eğri oturalım, doğru konuşalım, dedi Dürdane hanım hoş bir kahkahayla.

Biraz bozuldum doğrusu, bana öyle geldi ki bu kadın, beşyüz kelime içinde dolaştığından böyle tutarlı kalabiliyor! Neyse, uzatmadım... Beşir, kahve getiriyordu. Gözlerimi ondan ayıramayacaktım zaten. Sonra gözlerim kapanır gibi oldu.

Mehmed Yahya bey, tanrısal kalemini çıkarmış, bir sayfayı boydan boya karalıyordu: gözleri dolu doluydu. Çabasına gülmeme karşın gözyaşlarının hakikiliği beni hayli ürküttü, tasalara saldı.

Celal beyin Moda dolmuşuna binip burnu bir türlü dönemediği o latif ikindide, 19... yılında Moda, düpedüz bok kokuyordu. Yalnız Moda mı? Kalamış da.

Lağım kokusu, yükselen beton yığınlarına sindiğinden, geçmek bilmiyordu.

Celal bey, bir misyonla geliyordu Güzel Sanatlar tahsil ettiği Fransa'dan: Dilber'in kurtuluşunu uyandıracaktı.

Mehmed Yahya bey, uzun süredir ertelediği romanına gerçekçi bir çözüm bulamamış, Avrupa'da tahsil gören çağcıl bir gencin yardımını talep etmişti.

Celal bey, bok kokusunu içine çekerek düşündü:

Gerçi muharrir, mektubunda köprülerin altından çok sular aktığını yazmıştı ama köprüler olduğu gibi duruyordu. Bir köprü daha eklenmişti: Boğazın iki kıyısını, Avrupa ile Asya'yı birleştiren bir San Francisco köprüsü.

Celal bey, sokaklarda hiç yabancılık çekmedi.

Bir yüzyıl önce gidişinde kimler varsa, onlar vardı yine. Yalnız yeldirmelerin yerini orlon şallarla çarşaflar, poturların yerini kot pantolonlar, tramvayların yerini trolleybüsler almıştı (karşı yakada).

Zili çaldı: elektrikler kesikti galiba.

Kapıyı itip konağa girdi.

Güneş almayan bir taşlığın serinliği çarptı yüzüne.

İlerledi.

Buhara halılarının üstüne gelişigüzel atılmış postlara basarak iç salona girdi.

Bir yüzyıl öncenin giysilerine bürünmüş ko-

nukları gördü. Hepsi dalgın, uykularında hiç yol almadan uyuyorlardı.

Sehpanın üstünde bir albüm çarptı gözüne.

Albümü alıp Onbeşinci Lûi tarzı koltuklardan birine çöktü:

Anlayabildiği kadarıyla, yani fotoğraflardan anlayabildiği kadarıyla, konuklar, yüzyıllık uyku dönemleri sırasında bitişikte açılan bir deniz kulübüne (yıl: 1935) üye olmuşlardı. Albümde, kulübü ziyaret eden yerli ve yabancı devlet adamlarının fotoğrafları da vardı. Resimleri temin edilememiş birkaç öncü kadın üyeyi çıkaramadı, belleği zayıflamış olacaktı.

«Denize inmek medeniyetin şiarıdır» şiarıyla kurulan, o devirde bitişikteki İngiliz Kulübünün faaliyet sahası içine giren su sporları gözönünde bulundurularak mezkûr Kulüp ile birleşmenin siyasi bakımdan da mahzur doğurmayacağı hususunda, hatta «bilâkis, intizama vesile olurlar» ilkesi çevresinde birleşen camiada ses seda yoktu. Bir dönemin seçkinleri (devlet adamları, tüccar terzileri, diş hekimleri, hukukçuları, tüccarları, lövanten iş adamları, çiftlik sahipleri, banka müdürleri, gazetecileri, sefirleri, profesörleri, muhasebecileri, emeklileri, armatörleri, nakliyatçıları, doktorları, spor adamları, fabrikatörleri, öncü kadınları) koyu bir uyku içindeydiler.

Denizden bir lâğım kokusu yükseliyordu.

Celal bey, üst kata çıktı.

Dilber, iskambil kâğıtlarının, fişlerin, zarların, çuha masa örtülerinin arasında uykuya dalmıştı.

Celal bey, kaygan, bal renkli bir uykuda, bir arı vızıltısı eşliğinde uyuyan Dilber'in beyaz du-

vağını kaldırdığında, ailesinin yüz yıl önce evlat edindiği Dilber'in fotoğrafından çok başka bir fotoğraf gördü: kısa saçlı bir madonna! Amma yol almış olmalıydı kızcağız!

O fotoğrafı yanağından öptü. O anda yalının dans salonundan, bilinen bütün musikileri mezceden bir feryad yükseldi!

— Uyan Dilber, diye haykırdı gözyaşları içinde. Geldim bak, döndüm şimdi! Burası senin evin, anlıyor musun? Senin ve benim evimiz. Kalk canım, kalk nuri aynım, kalk haki payına yüz sürdüğüm sultamm!

Dilber uyanmadı, uykusunda homurdandı yalnızca:

— Saçmalamasana Celâl! Şurada birkaç yıl kaldı zaten. Bırak da doyasıya uyuyayım. Zaten yorgunluğumu yeni attım sayılır.

«ALIEN»

Yine baştan alıyorum. Kimbilir kaçınıcı bu. Gecenin geç saatlerini, yalnız kalmayı bekliyorum. Çalışma odamda, günlerimi kayda geçirdiğim defterin başında. Olaylar arasındaki bağlantıları kavramak için belleğimi zorluyorum, en ufak ayrıntılara iniyorum. O'nun sesinin yardımıyla kavramaya çalışıyorum olup biteni. Suçluluk duyduğumu sanmıyorum. Arasıra bir acı yokluyor, o kadar. Sesi, balık iğnesi gibi saplanıyor içime.

Günlüğümde okuduğuma göre, Aralık başlamış. O gün gökten çamur yağıyordu. Zaten üç yıldır böyle: hep yarım yamalak geçiyor kışlar, sürüncemede kalıyoruz.

Yıllardır yokuşu yayan inmemişim. Arabam kaportacıdaydı o gün. Ortadoğudaki son gelişmeler üstüne haftalık yorumumu yeni bitirmiştım. Dalgındım, yorgundum. Biten bir yazıdan sonra

Hep asla yazılamayacakmış gibi gelen ikinci yazının öncesindeki uçurumda, boşlukta.

Hani «adımlarım beni sürükledi» derler ya, doğruymuş. Kendimi uzun süredir uğramadığım bir amerikan barda buldum. Eve gitmek içimden gelmeyince bir taksiye atlamıştım.

Çocuklar, şömineyi yakmışlar. Teypten hafif bir müzik yükseliyor. Her şey yerli yerinde, bıraktığım gibi. Burası bozulmamış ender sığınaklardandır. İyi ki gelmişim, diye düşündüğümü anımsıyorum. Tabureye ilıştim, sol uçtakine, barmene bir viski söyledim.

«Hoş geldiniz beyefendi,» dedi. «Nerelerdeydiniz?»

Sevindim. Böyle halktan insanların beni tanıması hoşuma gider; yüreklenirim. Demek yazılarımı okuyorlar, yani tam anlamıyla havanda su döğüyor sayılmayız.

Gözlerimi şöminede titreşen alevlere diktim, dinlenmeyi denedim. Birazdan bizimkiler doluşacak nasılsa. Hep aynı şey, her gün. Aynı saatte bu barda buluşur, birbirlerinin ağzından haber almaya çalışırlar. Buranın sürekli müşterileri (çoğu, tuzu kuru iş adamlarıyla mafia tipleridir) de kulak kesilirler hemen.

Yaşlandıkça, hele dünyanın dört bucağını dolaştıktan sonra daha iyi anlıyor kişi. Bu konuşmaların, yazıların, yorumların boşunalığım. Biz olaylara yetişene kadar olaylar değişiyor çünkü. Anlamsız bir çağda yaşıyoruz. Dünya toplumlarına geniş bir açıdan bakmayı öğrendiniz mi, gençlikteki inançlarınız da tavsıyor, eski kavgacılığınız kalmıyor.

Bizimkiler yaman içkicidir ya, yabancı ajanların muhabirleri daha bir tuhaftır, sürekli sarhoşturlar sanki. Bizler, kafamızdaki romanı asla bitiremeyeceğimizi biliriz sözgelimi ama onlar hiç vazgeçmezler bir gün yazacakları romanlarından. Her akşam aynı bölümleri okurlar sarhoşlayınca: yitik kuşak numarası. Biz de dinler gibi yaparız. Çevrem gittikçe daralıyor, arkadaşlarımın çoğu ya hastanede, ya evine kapanmış durumda. Sanırım, çağın anlamsızlığı, belbağladığımız değerlerin usul usul yitip gitmesi etkiledi bizi. Her neyse...

Bunları düşünüyordum.

Ansızın şöminenin yanına düşen camda gölgesini seçtim. Dönüp baktım. Kapıdan giriyordu. Önce erkek sandım. Siyah saçları kısacık kesilmiş, kahverengi çekik gözleri gülüyor. Lacivert süetten süvari çizmeleri var ayağında, başında yan yatmış, el örgüsü bir bere. Avrupalı bir kadın izlenimi uyandırdı bende. Daha doğrusu Fransız. Ancak Fransız kadınlarında görülür bu rahatlık, bu özgüven. Erkeklerin doluştuğu bir amerikan bara tek başına girebilişi, beresini şöyle çıkarıp tezgâhın üstüne koyuşu.

«Hoşgeldiniz,» dedi barmen ona. «Rakı? Buz ister miydiniz?»

Anlaşılan Türk, buraya sık geliyor. Şaşıtm. Tiyatrocu muydu acaba? Daha önceden tanıyor muydum?

Bir duble daha istedim. Yorgunluktan olabilir ama ikinci dubleyi biraz hızlı içmişim nedense. Onunla gözgöze gelmenin, iki çift laf etmenin bir yolunu arıyordum. Ama sırtı bana dönüktü. Pencereden dışarı bakıyordu. Birisini bekliyordu. Sevgilisidir garanti. Böyle güzel kadınları bize kaptır-

Genç, delifışek bir oğlandır. İlkgençlik yıl-
tarımında belleğime nereden çakıldığını çıkarama-
dığım o görüntü, yine su yüzüne çıktı: beni yağ-
murun altında bekleyen bereli, yeşil çoraplı bir
genç kız. O, yağmur altında bekleyecek beni, ben
yağmurla boydan boya yıkanmış geniş camlar ar-
kasında, güvenli, sıcak bir amerikan barda, viski-
mi yudumlayacağım, onun beni bekleyişini izleye-
ceğim çaktırmadan. Hiç yaşamadığım gençliğimin
düşsel, incecik, sarışın sevgilisi.

Yağmur dinmişe benziyordu. Karanlık bastır-
mıştı. Şöminede odunlar çıtırdayarak yanıyordu.
Camın önünden geçenler, paltolarının yakalarını
örtüyorlardı sıkı sıkı. Kar gelecekti. Oysa tam kar-
şımdaki duvarı kaplayan pösterde, tepeleri sisli
dağlar arasından akan bir çağlayan, buzulları ve
ilkyaz filizlerini sürüklüyordu.

O arada, beklediği genç gelmiş. Ciddi birşeyler
tartışıyorlar. «Van» ve «kazı» sözcükleri geldi ku-
lağıma. Genç, bira içiyordu. İçer içmez de kalktı,
bir yere yetişecekti herhalde. Telaşlıydı. Gençlik!
diye düşündüm. Şimdi daha ciddi şeyler vardır di-
ye düşünürsünüz, hayat sizi ıskalayana kadar.

O, biraz daha oyalandı. Bir tek rakı söyledi.
Hesap isteyip kalktı. Demek Genç, sevgilisi değil-
miş!.. Birden bir coşku... Hep böyle olur. Hemen
«toy aşık» havasına kaptırırım kendimi. En sonun-
da gözlerini yakaladım, gözlerindeki gökkuşağı ıslı-
tısını gördüm.

«Merhaba,» dedim.

«Merhaba,» dedi gülerek, «nasılsınız?»

Demek beni tanıyor, böyle gülümsediğine göre
yazılarımdaki yorumlarıma da katılıyor.

Elim ayağım birbirine dolandı. O gittikten

sonra ben de kalktım. Neden bilmem, köşedeki kırtasiyeciden bir Chagall röprodüksiyonu aldım Bir demet de kırmızı gül.

Eve kıyma almayı unutmuşum. Karımla tek kelime konuşmadan yattım. Dırdırını duymazdan geldim. Düşümde O'nu gördüm. Delikanlı kılığındaydı. Yani aslında kadınmış ama benim izimi sürebilmek için onca yılın dolambacı arasında, erkek kılığına girmek zorunda kalmış. Barın kapısında beyaz bir at kişneyip duruyormuş. Beni terkisine atıp uzaklara, çok iyi bildiğim ama daha önce hiç görmediğim bir yere götürecekmış. Sırılsıklam uyandım: yıllardır tatmadığım bir boşalmayla.

«Yine yanılıyorsun, unutuyorsun,» diyor sesi. Bu an geldiğinde. «Sana o gencin bir zamanlar sevgilim olduğunu söylemiştim. O gece değildi, doğru. Evli şimdi, bir de oğlu oldu. Bilirsin, geçici ilişkiler kuramam ben, gelgeç ilişkiler demek daha doğru belki. Belki bu saplantım yüzünden dost kalmıştık onunla, dostça ayrılmıştık. O akşam barda buluşup yazın Van'daki kazıya birlikte katılıp katılamayacağımızı kararlaştıracaktık. Kendimizi yeterince tarttıysak, sorun yoktu.

Loş ışıkta her şey olduğundan yumuşak görünür, dargınlıklar unutulur. Müzik iyiydi, şömine güzel yanıyordu gerçekten. Herhalde o yüzden çabuk kalktı, Van'a bizimle gelmek istiyordu çünkü.

Seni ilk bakışta tanıdığımı nerden çıkardın? Hele yazılarındaki yorumlarına katıldığımı? Bazı ayrıntıları neden bile - isteye çarpittiğini, unuttuğunu anlayamıyorum. Hiçbir zaman anlamadım.»

Bence bunlar hiç de önemli ayrıntılı değil.

İkinci karşılaşmamız aynı barda oldu. Bir hafta sonra aynı günü, aynı saati geçtim. O haftayı nasıl geçirdim bir ben bilirim.

Onu görünce unuturum diye pastayı önceden almıştım. Özenle sardırıp gözümün önünde bir yere koymuştum ki zamanında kalkmayı unutmıyayım. Heyecandan dudaklarım kupkuruydu. Viski mi söyledim, laf açmaya bahane olsun diye yeşil zeytinle biraz da çerez.

İlk viskimli bir yudumda dipledim. Kalbim nasıl atıyordu... Ya gelmezse? Ya gördüğümde onu tanıyamazsam? Ya ilk gördüğümdeki gibi değilse? Alışık olmadığım bir çarpıntı.

Biraz sonra geldi. Görür görmez tanıdım. Oydu, öyleydi, her zaman. Deri pantolonu, çizmeleri, beresiyle. Boynuna mor bir mendil bağlamıştı.

Mendilin moru gözlerinin mavisisiyle birleşince bir gökkuşağı alacası sarıyordu ortalığı: gerçek dışı bir hava.

Gözlerini karşıdaki postere dikmişti. Kayaların tepesine vuran buzlu güneş ışınlarına bakıyordu dalgın dalgın.

«Ne güzel bir çağılayan değil mi?» dedim, söze girdim. «Yıllar önce bir gazeteciler topluluğuyla böyle bir kente düşmüştü yolum. Bir işçi ve öğrenci kentiydi. Genç bir kent. Barlar, kafeler her saatte açıktı. Gecenin karanlığı, yalnızlığı duyulmuyordu. Ne zaman sokağa çıksanız, konuşacağınız birilerine rashıyordunuz.»

«Yaa...» dedi.

«Orayı görmelisiniz.»

«e yazık ki fakülteden ayrılamıyorum hiç,» diye gülümsedi. «Kazıya gittiğimizde tatile çıktım sayıyorum. Hiç kazı yapılan bir kentte bulun-

dunuz mu? Çok eski bir uygarlığın parça parça günışığına çıktığını gördünüz mü? Bir mirasın yeniden kazanılmasına benzer, hak edilmesine.»

Konu nasıl döndü dolaştı bilmiyorum. Belki de yine hızlı içmiştim. Durgundu, benim kadar içmesine karşın pek etkilenmemişe benziyordu. Yanaklarına hafif bir al değmişti. Artık onu güzel bir kadın olarak görmüyordum, ne tuhaf, o çizmelerin içindeki güzel bacaklarını, ayaklarını merak etmiyordum; içimi açabileceğim tek dostumdu. Yıllardır dosttuk sanki. Birbirimizi çok iyi tanıyorduk. Söylediklerimi ses çıkarmadan dinliyordu, kirpikleri titriyordu. Hiçbir erkek dostla paylaşmamıştım bu duyguyu.

Bir de baktım, ona mutsuzluğumdan söz ediyorum. Gözlerim yaş içinde. Ne kadar mutsuz olduğumdan, yalnızlığımdan, ölesiye çaresizliğimden, yıllardır bana aykırı, ne aykırısı düpedüz bana düşman, bana kinli, yalnız bana değil her türlü inceleğe, kültüre, güzelliğe kinli, budala, kaba bir kadınla aynı evi paylaşmak zorunda kaldığımdan. Gençlikte bir toyluk edip yanlış yapmayacaksın, yoksa...

Ses çıkarmadan dinliyordu. Bir ara gözü pasta paketine ilişti; anladım.

«Kaymvaldenin pastası bu,» diye bir kahkaha attım. «Doğum gününü bizde kutlayacakmışız bu gece. Yuvamızda...» Bir kahkaha daha attım.

«Sanıyorum, biraz büyütüyorsunuz,» dedi o zaman. «Hem bir zamanlar eşinizle birşeyler paylaşmış olmalısınız, yoksa...»

«Ne paylaşması?» dedim öfkeyle. «Hep ben verdim, yıllarımı verdim ona, gençliğimi, paramı,

her şeyimi. Karşılığında o da bana katlandı, kaçamaklarıma göz yumdu ama beni asla sevmedi.»

«Siz de onu sevmediğinize göre...» dedi. «Hem hiçbir adımı atmak sandığınız kadar güç değil. Bakın ben uzun bir süredir yalnız yaşıyorum. Önceleri gerçekten çok güçlü. Ben de genç yaşta evlendim, bir erkeğin sıcaklığını arıyorum. Yine de yıpratıcı kaçamaklar yapıp yalan söylemektense kendi kabuğumda yaşamak daha kolay geliyor. Yalnızlık çekmediğimi sanmayın sakın.»

Çok konuşmaya başlamıştı. Sıkıldım birden. Kadınların sarhoşu hiç çekilmez. Hele analiz yaparın... Pastama davranarak ayağa kalktım.

«İsterseniz önce bize gidelim, bir kahve için,» dedi. «Telefon eder, zaman kazanırsınız biraz.»

Bu önerinin bu kadar çabuk geleceğini doğrusu düşünmemiştim, düşleyememişim. İkinci karşılaşmamızdı. Demek kişi, hiçbir şeyi gözünde büyütmemeli!

Bak oğlum, kendini toparla, diye düşündüğümü anımsıyorum takside giderken. Sen kadınlarımızın son yıllarda aldığı yolu düşünüürken, yaşamadığın bir gençliğe yanarken, bu «taze» epey yol almış. Kimbilir kimlerle düşüp kalkmış. Kendini koru. Dünya, senden yazı bekliyor.

Bunları düşündüğümünden olacak kahveyi içer içmez kalktım. Eve bir telefon sarkıttım: gazetede geciktiğimi bildirdim. Ayağa kalktığımda artık durabiliyordum bacaklarımin üstünde. Ayılmışım. Pastama davrandım hemen. Çıktım. Yoksa yatağa girmemiz işten bile değildi.

«*Bir dakika dur!*» diye karışıyor sesi. Hep bu anda. «*Haklısın, sevişmemiz işten bile değildi. İs-*

teseydik, olabilirdi de. Güzel bir akşamın sonunu noktalamak gibi kaçınılmaz, özlemi çekilen bir duyguydu. Ne var ki ben de istemedim. Kayınvaldenin pastasının özenli kurdelesini çözölmüştü. Onu bağlarken düşündüm. Arsız bir sokak çocuğu gibi gösterişli bir yalnızlık çekiyordun, orası apaçıktı. Ama çektiğin öksüzlük, sahiciydi. Benimkine benziyordu. O soğuk kış gecesinde birbirimize sarılıp ısınabilirdik. Bir daha karşılaşmayabilirdik. Bir birimizden hiçbir şey beklemeden sarılıp uyuyabilirdik, sevişebilirdik. Bunun ilk ya da ikinci ya da dördüncü karşılaşmada gerçekleşmesi, hiçbir şeyi değıştirmezdı. Saygınlığımızı ne arttırır ne eksiltirdi. İkimiz de biliyorduk ya sevişeceğimizi.

Belki bu olayı izleyecek olayları da. Yalanın-düzenin boğacağı bir ilişki olacaktı sonunda. Birbirimize düşman kesilecektik. O yüzden erteledik o gece, koruduk. Sonraları bütün sevdiklerime nasıl alıştımsa sana da öyle alıştım. Gözüm başka kimseyi görmedi.

Bunun böyle sürüp gitmeyeceğini biliyordum. En ufak ters davranışlar, dil sürçmeleri bile kolaylıkla izlenebilir bir ilişki boyunca. Hiç istemeden, korkarak izlersin ve korkarak beklediğinin açıklık kazandığını görünce korkundan deliye dönersin...»

Sus diyorum sana!

İlk kavgamız da böyle başlamıştı zaten, böyle bağırmıştım. Hiç istemeden. Seni kırmayı (O'nu kırmayı) hiç düşünmemiştim, istememişim. Ama yaşadığım çelişkiler beni yoruyordu. O fesleğenlerle, güllerle süslü otağa sığınmak, bazı geceleri konuşarak, tartışarak, bazılarını bezik oynayıp kürk-sıcaklığına gömölerek geçirmek yetmiyordu. Ya-

şamam ikiye bölünmüştü sanki: uzlaşmaz iki uca: Eve döndüğüm geceler, pijamamı giyip kuru fasulye yiyordum. Karıma acıyordum artık. Ne de olsa, gençlik yıllarım vermişti bana, evde bir oda ayırmıştı. Son günlerde doğru dürüst giyinmeye, saç yaptırmaya falan başladıktan sonra (nereden sezer bu kadın, bendeki en küçük değişikliği anlar, beni benden iyi anlar gibidir) o da hoş, yabancı bir kadın gibi görünüyordu gözüme. Hem iki evi olmak, gönendirici bir durumdu. Yine de elimden geleni yaptım. Seni başka, uzak ülkelere götürmek, görkemli otellerin yüzme havuzlarında seyretmek, geniş odalarda sevmek istedim. Bütün güçlülere göğüs germedim mi, seni sevmedim mi, doğru söyle. Kimlerle birliktesin diye küplere binmedim mi? Kazıdan vazgeç, demedim mi?

Sevgili,

Sen bu mektubu okurken ben çok uzakta, Van'da olacağım. Biraz dinlenmemiz gerek.

Doğrusu, dünyaya senin bağıtığın gibi kuşbakışı açıdan bakmaya inanmıyorum. Çok yıllar önce on küsur saat süren bir uçak yolculuğunda, durmaksızın güneşe doğru ilerlerken, hiç azalmayan, yakıcılığını yitirmeyen, gözleri yakan, sızlatan bir güneşe doğru ilerlerken bile karanlığı özlemeyi istememiştim. Kazı düşüncesi belki o yüzden yakın bana. Durmadan daha da derinlere inmek yani, yaşamımızın özünü keşfetmek. Haklısın, ben kendi yaşadığım iklimi derinlemesine tanımaktan yanyayım. Kendi otağımı kurduğum yer, yeter bana. Şimdi diyeceksin ki Haklısın.»

O'nun son mektubunu günlüğümün bu sayfa-

sına zımbaladım. Altına gereken notları sonradan düşeceğim. En kısa zamanda (üç gecedir düşünüyorum) ilgilileri seferber edip yanan uçaktaki tanınmayacak hale gelmiş cesetleri teşhise koşacağım. O'nun hayatımdaki ikiyüzelliiki kadından herhangi biri olmadığını kanıtlayacağım böylelikle.

Yarın yeni bir yorum peşinde İran'a gitmem gerek. Hava değişimi olur; bu yaşta iyice yıpranan sinirlerime iyi gelir. Artık araştırmam sonraya kalır...

Güneşe doğru giden uçakların kanatlarını da balmumundan yapmazlar ya, değil mi?

YALNIZAĞAÇ DURAĞI

ŞİKAYETİ: *Uyuklama ve sol tarafındaki kuvvetsizlik...*

HİKAYESİ: *Altı aydır sık sık başağrısından şikayet eden hastaya glokom tanısı koyulmuş. Son bir haftadır uyuklayan ve...*

MUAYENE: *Özgeçmişinden, 20 yıl önce iki kez gastrit hemaraji... genel fizik muayenesinde nabız aritmikti... Nörolojik muayenede ileri derecede somnolan olan hastada, solda 4/5 hemiparezi ve bilateral ekstansör TCR..*

TETKİKLER: *BBT'de sağ fronto-temporo-parietal hipodens hemotom...*

AMELİYAT: *Lokal anestezi ile sağ frontal ve parietal iki adet burr-hole'dan likeifiye...*

İkinciüstü, kirpikleri aralandı. Uyanır gibi oldu.

Babam.

«Neredeyim?» diye fısıldadı. Başını ve yüzünü kaplayan sargıları elledi. «Rezalet!» diye iç çekti utançla. Bir yarım saat daha uykuya sığındı.

— Tanrıya şükür uyandı Bey, dedi Esma hanım, başucunda duran kolonya şişesini uzattı.

Hastanın alnını kolonyalı pamukla ıslattım, şakaklarını ovdum. Sonra yastığının altındaki küçük teypi açtım. Hafifçe. Onu geçmişten bu ana getireceğim yavaş yavaş.

O koyu uykuda hangi dönemeçlerden geçtiğini bilmiyorum ama şarkıları dinlediği, anladığı belli Dalida, *Les Feuilles Mortes*'tan *La Mer*'e geçince gülümsedi, yüzüne tatlı bir kızarıklık yayıldı. Uzanıp yatağın başındaki olmayan bir karyola demirini aradı, duvardaki lekeyi tuttu.

Gençlik yıllarına döndü galiba. Genç ve parlak bir öğrenci, ipek gömlekli bir «dandy» kimliğiyle dolaştığı Fransa'ya, Paris'e. Hukuk öğrenimini durmadan erteleyip felsefeye dadandığı İsviçre'ye: Oscar Wilde'a, Baudelaire'e.

(Birden kendi çocukluğumu, Bomonti'daki ahşap evin yatak odasında asılı duran, sonra Taksim'e, Talimhane'ye götüğümüzde kitaplığın üstüne yerleştirilen gümüş çerçeveli bir fotoğrafı anımsadım. Aydınlık yüzlü, gencecik bir kız, gülümsüyor. Başında geniş kenarlı şapkası, kucacağında köpeği. Kitaplıkta *Fleurs du Mal*'ın imzalı ilk baskısı, Rimbaud, Nietzsche ciltleri. Sayfaların kenarları yaldızlı. İçlerinde ölümün erotizmiyle alabildiğine yüklü çizimler...)

Daılda'nın kızılımsı sesi, yumuşak bir Cezayir köşesini daha geride bıraktı. Vişne suyuna kattığım cinden bir yudum aldım.

Görmüş gibi «Susadım,» dedi Babam. Dudakları kupruruydu.

Cini dipleyip musluğa koştum. Musiukta çay tortuları, sarı balgam parçaları duruyor. Tıkalı. Tek bardağımızı yıkadım, vişne suyunun musluğun çatlaklarından uzun bir kan birikintisi gibi akışını gözledim uzun uzun.

Başını yeterince kaldıramadığından içtiği su, ağzının iki kıyısından aşağılara sızdı, pijamasının üstünü ıslattı.

O içerken ben de sargıya çıkan kırmızı tentürdiyot lekelerine baktım.

— Geçmiş olsun Bey! dedi Esmâ hanım.

Babamın Lautrec'in bir deseninde, Pera'nın bir sokağında, Tokatlıyan'da yolunu bekleyen Mimi'nin sarışın yüzünde duraklayan eski belleği yenilendi bir an. Ses, çevremizde özenle kurmaya çalıştığım sırça duvara çarptı çünkü, çatlaklardan içeri sızdı.

— Burası neresi? dedi şaşkınlık içinde. Nereyiz biz?

— Yormayın kendinizi.

— Şurası Dolmabahçe mi? Hani şu parıldayan mavilik.. Deniz mi?

Kendini zorluyor. Elini pencereden dışarıya, sarsılan, titreşirken alacalanan ince örümcek ağlarıyla birbirine tutunan yapraklara doğru sallıyor. Özel anlamını yitirmiş bir el; başka el sallayışlarla, belki ancak bütün el sallayışlarla birleştirilince genel bir anlam kazanıyor: benzer kaslar, benzer sinirlerle.

— Burada, her şeye tepeden bakan görkemli bahar ikindisi uzuyor.

— Dolmabahçe değil mi? Sarayın oralar?

— Nerede olduğumuzun ne önemi var ki? diyorum. Burada birlikteyiz, sizin sevdiğiniz şarkıları dinliyoruz. Üstelik iyileştiniz, atlattınız.

— Neyi? Hiçbir şey hatırlamıyorum.

(Bu gittikçe koyulaşan, sonunda bilinç kaymasına dönüşen uzun uykuya dalmadan birkaç ay önce, dinmeyen başağrılardan yakmmıştı. Yaşlanmaktan değil, ihtiyarlamaktan korktuğunu söylemişti. Hastanelere düşmekten...

Bu çalkantılı yaşamı, toplumda yerini bir türlü bulamamış bu kişiliği, kargacık burgacık bir dille yazılmış şu yarım sayfalık tanının açıklığa kavuşturabileceğini ummak...)

— Önemsiz bir ameliyat geçirdiniz. Dün akşam. Beyninizden.

— Yani burası hastane, öyle mi? Biz hastanedeyiz.

Ellerini göğsünün üstünde birleştirip uykuya kaçmaya hazırlanıyor. Gözlerini yumuyor.

— Aman dalmasın, konuştur, diyor Esma hanım.

Esma hanım, otuz beş yaşlarında. Kocasını, bir ay önce bir trafik kazasında yaralanmış. Esma hanım, bir aydır hastanede, kocasının başında bekliyor. Kocasını çok beğeniyor, yakışıklı buluyor, onu yakışıklı bulan komşu kızlarla çekilmiş fotoğraflarını yanında taşıyor.

Yedi çocukları varmış. Onlar hastaneye taşınalıberi hepsine en büyük kızları bakıyormuş. Öğ-

lanlardan biri bir tornacının yanında cırac. Sabah işe giderken, akşam eve dönerken hastaneye uğruyor, koğuşları dolaşıp refakatçilere dışardan alınmasını istedikleri bir şey var mı diye soruyor. Çay paketleriyle dönüyor çoğu kere. Bazan şişe sularını tazeliyor, ortak aygaz tüpünü yeniliyor.

— Yemeğe kalsaydın ya oğlum, dedi Ema hanım dün akşam. Birazdan yemek dağıtılacak.

Yemek dağıtıldı: Haşlama et, makarna, salata, hoşaf.

Hava daha kararmamıştı.

Refakatçiler, tabaklarını, çatallarını alıp koğuş kapılarında sıraya dizildiler. Hastaların, serum takılmamış olanları, ağızlarına alışmadıkları aralarla tıktırılan yemeklerin ne olabileceğini kestirmeye çalıştılar uykularında, bir tada, bir çeşniye sığınıp uykudan silkinmeye çalıştılar. Ağızları oburca açılıp kapandı. Sonra sabunlu bezlerle silindi. Bu, onlara ne çağırırdı?

— Hakkına düşeni alsaydın, sonra yerdin, dedi Ema hanım. Burada artan yemeklerden iki-üç mahalle doyar valla. Çöpe atıyorlar. Günah.

Hademe, kliniğin kapısına çıkıp dışarıya seslendi:

— Var mı yemek isteyen? Dökeceğim.

Karşılıklı iki sırada oturanlardan üçü kalktılar.

— Bey iyileşti, şükürler olsun dedi kalanlardan biri.

Babamın yatak komşusu oğlanın babası bu. Koğuştaki tek erkek refakatçi. Karısı dün, gece otobüsüyle köyüne döndü. Daha üç çocuğu var bakılacak. Başlarında olmalıymış. Kocasının kulağına eğilip sıkı sıkı birşeyler tembihledi. Oğluna sarıldı, gözyaşı döktü.

Çocuk, ses çıkarmadan, yoksunluğunu saklayan bakışlarla uğurladı annesini. Arkasından uzun uzun baktı.

—? Ne oldu oğlunuza?

— Bizim sokakta çürük bir elektrik direği vardı. Yıkılmış durup dururken. Buncağızların üstüne yıkılmış. Bizimki altında kalmış. Beynine dolan camları almak için ameliyat ettiler bizim orada ama baktım, başağrısından ölecek. Çocuk çocuk dedik önce. Kaptım buraya getirdim. Mcğer ameliyatta saç kalmış beyinde. Şimdi burada o saçları aldılar, iyice temizlediler beyni.

— Geçmiş olsun.

— Size de. Kızı mısınız?

— Kızıyım evet.

— Benziyorsunuz.

Sessiz karanlıkta, sigaralarımızın ışığında düşünceye daldık bir süre.

— Oğlum, sınıfın biricisidir, dedi. Nasıl olsa yetişir arkadaşlarına. Kızımı da okuttum ben. Ele güne muhtaç olmasın. Hiçbir şey belli olmuyor ki.

Sustuk yine. Siragalarımızı içtik.

Odaya döndüğümde Esmâ hanım; yüzüne gece kremi sürmüş, saçları saracaklı, ince gecelikli bir kadınla konuşuyordu.

— Yarın ne yapıp yapıp doktoru kandıracağım, burada bir gün daha duramam, bıktım artık, dedi kadın.

— Acele etmesen, dedi Esmâ hanım. Durumu tehlikeliymiş dedi ya doktor.

— Tehlikeli - mehliteli, dedi kadın. Neyse iyi geceler, gidip bakayım bir, nasıl. Bilseydim... Yine uğrarım.

— Bu kadın da pek tatsız, dedi Esmâ hanım. Hastane yemeklerini yiyemiyormuş. Bursalı bu. Kalkıyor. Aksaray'daki kebabçılara gidiyor. Her gün, kebab. Adam zengin. İki ay önce evlenmişler. Adam tutulmuş buna, karısını bırakmış. Şimdi bu kebabçıya gitti mi, eski karısı duruyor başında. Ağlıyor zavallı, adamı çok sevmiş bir zaman, şimdi kardeş gibiyiz diyor, bir ömrü birlikte tükettik ne de olsa, diyor.

Hademe geldi, hastalara verilecek ilaçları gösterdi.

Birazdan gece inecek.

Pencerenin dışı kararacak.

(«Burası neresi?» diyor Babam. «Neredeyiz?»)

Musluğun yanında, boyası çiziklerle dolu bir çelik dolap duruyor. İçinde böcekler dolaşıyor. Duvarlar lekelerle kaplı. Gelip gidenlerin, gelip dönmeyenlerin bıraktığı lekeler. Islak çarşaflar. Kanlı şilteler. Daha kurumadan hastaların altına serilen rengi atmış çarşaflar. Kimbilir kaç yılın kanlarının işlediği şilteler.

Babam, kıpırdamadan uyuyor.

Başucundaki küçük dolap, yemek molasında komşu koğuşlardan getirilen sunularla doldu: kıymalı börek, baklava, şekerleme, lahmacun...

— Hastalar uyusun, dışarı çıkar, birer sigara tellendiririz, dedi Esmâ hanım. Çayı koydum, birazdan demlenir. Oğlana sucuk aldirtmıştım, taze ekmekle yersin azıcık. Muhabbet ederiz.

Polis üniformalı bir adamla iki hademe sedye taşıyarak daldılar içeri. Odanın ucundaki boş yatağa eli-kolu belirsiz, yüzü silinmiş, beyaz bir yük devirdiler; parçalanmış koluna serum takıldı. Geç-

tikleri yerlerde kan izleri... Hastabakıcı azarlar-
casına süzüyor hepimizi:

— Kim hasta sahibi?

— Kadın mı hasta, erkek mi? diyor Esmâ hanım.

— Erkek. Trafik kazası.

— Biz bakarız şimdilik, biri gelene kadar, dedi Esmâ hâmm.

— Serumı sakın fazla açmayın, kolundan kurtulursa içeri bir haber verin, dedi hastabakıcı bana bakarak.

— Peki.

Belirsiz bir süre için sorumluluğuma bırakılan hastaya baktım. Ağzında tüp var, kesik kesik soluyor. Sabaha çıkmaz gibi.

— Bakma sen, genç adammış, kurtarır, dedi Esmâ hâmm. Daha kötöleri de geldi. Ben alıştım gayri.

— Hanım, bir sigara versene bana, dedi kocası.

— Olmaz, yasak, dedi Esmâ hanım yan gözle bana bakarak.

— Yahu ver be hanım.

Bir sigara yakıp dudaklarının arasına yerleştirdim.

— Siz çıkın, dolaşın bir, bir şey olursa seslenirim, dedi. Buncağızın kolunu kurtaracak gücü bile kalmamış.

— Herkes sana emanet, biz kapının dışındayız ha! diye güldü Esmâ hanım. Bursalı kadın kebabını yemiştir, birazdan döner, diye ekledi. Herife de acımamak lazım ya. Babası yaşında.

Karşı koğuştan çıkan bir kadın, şeker istedi Esmâ hanımdan.

Döndüğünde:

— Buraya alışmışsın bayağı, dedim.

— Tabii. Evde bu kadar çeşit yemek çıkmaz. Her gün et var. Sonra bir aydır ev işi yaptığım da yok. Çocukların derdi de olmasa...

Koridorda dolaşıyoruz bir aşağı bir yukarı. Kliniğin kapısı, büyük bir gürültüyle açıldı. Bir ihtiyar koşarak girdi, koğuşa daldı.

— Hasta sahibi olacak, dedi Esmâ hanım.

İhtiyarın ardından yürüdük.

— Nerede kaldın? diye azarladı hastabakıcı.

— Şimdi duydum, komşuya telefon etmişler, koştum.

Oğlunun üstüne eğildi, yüzünü inceledi, kolunu tuttu. Ağlamaya başladı.

— Hastaları rahatsız etme, dedi hastabakıcı. Sen mi refakatçi kalacaksın?

İhtiyar, başını salladı.

— Serumla oynama sakın!

Hastabakıcı gittikten sonra:

— Üzülme beyamca, gençtir, atlatır, dedi Esmâ hanım.

İhtiyar, gözyaşları içinde başını salladı.

— Sağolasın hanım.

— Köpek muamelesi ediyorlar insana bunlar, dedi Esmâ hanımın kocası.

— Ne yapsınlar? Çok iş var üstlerinde, bir an oturamıyorlar, dedi Esmâ hâmm. Bir ameliyattan bir ameliyata. Onlar da insan.

Bana döndü:

— Gel bir çay içelim yatmadan önce. Sabah çok erken kaldırıyorlar. Temizlik, altıda.

Çay bardağını alıp babamın yatağının ucuna iliştim. Ayaklarım donuyor. Dışardan nöbetçi hem-

şirenin dinlediği şarkılarla bahar rüzgarı geliyor. Gözlerim kapandı kapanacak.

Kesik bir solumayla, bir kan kokusuyla uyanıyorum.

Esma hamm, uyumuş.

Babam, kıpırdamadan duruyor uykusunda.

Küçük oğlan, dergisi elinde uyuyakalmış. Babası soyunup, oğlunun yanına kıvrılmış. (Neredeyiz? Sınıf ve cinsiyet ayrımı yok burada.)

Kesik bir hırıltı.

Birden, ihtiyarın serumun ayarını açtığını ayırdediyorum. Koşup kapatıyorum.

— Neden oynuyorsun amca?

— Bir an önce iyileşsin, bünye emsin bir an önce, diye ağlıyor. Hepimiz onun eline bakıyoruz.

— Öldüreceksin oğlanı.

Suçlu, ezik, iskemlesine yaslanıyor, gözlerini kapatıyor.

Sabah gazeteleriyle, taze simitlerle döndüğümde gün iyice ağarmıştı. Hava buz gibi. Koğuşlar yıkıyor. Refakatçiler, girişteki sıralara oturmuş, büzülmüş, koğuşlara dönme saatinin gelmesini bekliyorlar. Cahil bırakılan, ezilen ama iş hasta bakma gibi sorumluluk isteyen bir ödev üstlenmeye geldi mi hemen işe koşulan bilgisiz kadınlar. Yürekleri sıcak, dünyaya bakışları donuk. Gazete alınmasına hiç alışık değiller.

— Gazetenize bakabilir miyim? diyor yanımdan geçen genç doktor.

— Buyurun.

— İnanın, gazete okuyacak vakit bile kalmıyor. Bir dakika... Babanızın durumu nasıl?

— İyice, diyorum. Yavaş sesle konuşup birşeyleri açıkladınız mı rahatlıyor, gevşiyor.

— Bugün kendine gelir. Ama kendinizi zorlamayın. Hastanın şu anda söylediklerinizi anlaması olanaksız.

— Neredeydin? diyor Babam. Hiç gelmeyeceksin sandım.

— Sigara içmeye çıkmıştım dışarı.

— Burası hastane diyorsun.

— Evet.

— Peki o polis kimdi?

— Hangi polis?

— Dün akşam gelen. Beni soran.

— Yormayın kendinizi.

— Vehmediyorum galiba.

— Polis üniformalı biri geldi ama sizinle konuşmadı. Belki ben dışardayken — —

— Ağabeyim de ölüm döşeginde polis görmüştü, diyor Babam. Babam da. Demek bize polis görünüyor ailece. (Zorla gülümsüyor.)

— Eskisinden daha iyi çalışabilecekmişsiniz doktorun dediğine göre. Başağrıları, başdönmeleri de kesilecekmiş.

— Doktorların dediklerine kim inanır? diyor. Zaten çalışamazsam ölürüm. Bir de... sürekli bir sarsıntı vardı, bir düdük sesi, biri, sendin galiba, birşeyler anlatıyordu. Tam bilemiyorum ama o anda, yani uykumun içinde babamla Göztepe'ye gidişimizi, o faytonu hatırladım. Annem öldükten sonra ilk ayrılışımızdı. Beni Göztepe kolejine götürmüştü, hiç unutmam. Müdür, bahçede karısı ve kızlarıyla çay içiyordu. Bir aileydiler. Bizse ihtiyar bir adamla küçük bir çocuktuk. Onu çok sevdim.

Gözleri doluyor.

(Babamla Bomonti'deki evden çıkıp çocuk parkına yürüyüşümüzü anımsıyorum. Genç bir adam. Galiba kadife bir ceket giymiş. Dürüst bir savcı. Ama asi yaradılışlı. Bürokrasiye düşman, bağımsızlığına düşkün. Benim oyun yeri olarak bahçenin en kuytu köşesini seçmeme şaşmıştı. Çocuklarla konuşurken adımları değiştirmeme de. Gülmüş-tü.

Sonra, yıllar sonra, bir yılbaşı gecesi, birlikte uzun bir yol yürümüştük. Bir daha yürüyemeyecek miyiz?)

— Dün gece yanımda yattın, değil mi? diye soruyor.

— Evet.

— Ne tuhaf, fark ettim. Yani ne tuhaf değil mi, seninle birlikte bir yatağa uzanmamız için kırk yıl gerekti. Galiba iyi bir baba değildim ben.

— Yok canım. Sanıyorum çocuk sevmiyordunuz, çocuk seven bir adam değildiniz. Aslında belki evlenmemeniz gerekirdi sizin.

Yine yaşıyor gözleri.

— Anneni de sevdim ama, diyor.

— Biliyorum. Üzmeyin kendinizi.

— Ama izleri kalmıştır bazı şeylerin. Seni aramadım sık sık. Hep kendini kurtarmışsındır nasılsa diye düşündüm. Bana benzer dedim. Bir avuntu tabii. Şimdi anlıyorum.

— Şimdi şurada Freud'culuk oynamayalım durup dururken, diye gülümsüyorum. Bir ömür boyu sizin ne yapıp yapmadıklarınızla idare edemeyeceğimi bilecek kadar büyüdüm. Her şey unutuluyor.

— İşin tuhafı, burada karşılaşmamız, diyor. Bir daha hiç karşılaşamayacak insanlarla birlikte...

Kendisini ilgiyle süzen Esma hanıma bakıyor:

— Bu hanımın ne güzel gözleri var. Bal rengi.

Esma hanım, yaşamı süresince ilk kere gözlerinin rengini duyuyor, öğreniyor. Hemen kolonya şişesini uzatıyor.

— Rica ederim hanımefendi, diyor babam.

Soruyor bana:

— Hanımefendinin de sevdiği parçalar var mı?

— Aman canım, ses olsun da, diye gülüyor Esma hanım.

— Neler getirmişler baksana, diye fısıldıyor Babam. Nasıl altından kalkacağız bu ikramın?

— Sizi buramn şehzadesi sayıyorlar, diye takılıyorrum.

— Traş olmalıyım, diyor.

Sargıları unutmuş. Hatırlatmıyorum. Esma hanımla gözgöze geliyoruz. Esma hanıma olgun bir kadın tavrı geldi birden, artık gülmüyor. Güzel, gözleri bal rengi bir kadın olduğunu düşünüyor besbelli.

— Yıllar önce geçirdiğim sürmenajın da etkisi olabilir belki, diyor Babam.

— Belki.

— Çok ama çok yorgunum. Buradan gitmek istemiyorum. Sanki yıllardır yorgunum, diyor.

Komşu koğuştardan geliyorlar; kimi elini öpüyor, kimi kolunu sıkıyor.

— Geçmiş olsun, Bey diyorlar.

Hemen gidiyorlar.

— Şu yambaşımdaki insanlardan uzakta bütün bir ömür geçirmişim, diyor Babam.

Kirpikleri ıslanıyor yine.

— Burada bir yere aitim, diye vurguluyor. Çıkmak istemiyorum. Yarın çıkarma beni.

— Olur, çıkarmam.

Birdenbire gözlerinin kaydığını, yeniden uykuya dalacak gibi olduğunu seziyorum. Konuşması yavaşlıyor, heceler seyreliyor.

(Billy Holliday söylüyor: *This pain is killing me*. Esmâ hanım dinliyor. Cinimi yudumluyorum. Esmâ hanımın kocası bir sigara daha yaktı. Koğuşun ortasında küçük oğlanın kocaman, ayağına birkaç numara büyük pabuçları duruyor. Hastanın solukları düzeldi; ihtiyar, hava almaya bahçeye çıktı. Eninde sonunda vardığımız bu durağı düşünüyorum. Doktor, bir pıhtı kalıntısının büyüyeceğinden söz etmişti. Yeni bir ameliyat olasılığından.)

— Çıkmayacağım, dedim hademeye. Uyandığında yanında olmak istiyorum. Ayaklarımı toparlarım ben. Uyanırsa...

DÜŞKIRICI

Gül'e

Gözlerini açtı: bir sabahçı kahvesi. Kahve, yoğun, kekre bir dumanla kaplı, gözgözü görmüyor. Her günkü müşterilerden üç-beş kılıksız, ateşi geçmiş sobanın çevresinde kümelenmiş, tahta iskemlelere ters oturup arkalıklarda kollarını kavuşturmuş, sıcağın anısıyla oyalanıyor, uyukluyorlar. Yüzleri bitkin, sarkmış görünüyor dumanın berisinde.

«Uykuda mıyım?» Kestiremiyor. Nicedir algılarını körleten, gözlerini yanıltan, kulaklarını yanılsamalarla dolduran, koyu bir uykuyla bir iç geçme arasında köprü kuran bir alkol ve uyuşturucu kabarcığından bakıyor dış dünyaya. Çarpıntılar içinde.

Duvarları tarıyor boş gözlerle: bindokuzyüz altmışların gözde sinema oyuncularını, bindokuzyüz

yetmişlerin şarkıcıları, bindokuzyüz seksenlerin futbolcu posterleri, birinin —belki yumrukla ya da tekmeyle— yere yıkılırken tutunduğu yerde, duvarda bir el izi. Bir takvimde —yılı belli değil— çıplak bir kadın; ağzıyla memeleri bıçakla oyulmuş. Arada, kabarmış eski kireç badana.

Masalara bakıyor: bindokuzyüz yetmişbeşlerin renk renk plastik çiçekleri, her dönemin eğri büğrü çay bardakları, bindokuzyüz seksenlerin çiçekli melamin tabakları.

Tezgâhın üstünde, etiketleri yıllar öncede donmuş içki şişeleri, dipleri sapsarı kesilmiş su şişeleri. «Aaa! Kadir ağabey değil mi o?» Tezgâhın duvara bitişen bölümünde Kadir ağabeyin —Efendisi— bir fotoğrafı. Oğlu Özgür de yanında, çocuk daha o zaman. Arkalarında Eyfel kulesi. Özgür, kovboy şapkası, kovboy fişekliği takmış, yaldızlı bir kılıf. Bir başka fotoğraf. Özgür büyümüş. Bulgaristan'a gittiklerinde çekilmiş olsa gerek bu fotoğraf. Bir TIR kamyonunun önünde. Ne zaman?

Kesin bir süreklilikte birleşemeyen bu küçük süreklilik parçacıkları hiçbir ipucu vermiyor. Kahve iyice soğuk. Ayaklarını kaldırıp sobaya dayıyor. Gıcır gıcır çizmelerini gözden geçiriyor. Yol almaktan eskimişler azıcık, kirlenmişler.

*«Ettim edemedim, bir sanat tutayım dedim.
Amma ve lâkin ne olsam?»*

*Kayyum olsam kandilleri yakmalı
Mezin olsam minareye çıkmalı
Münsür olsam el hatırı yıkmalı
Hâkim olsam şer'isine kıyamam.*

Bakkal olsam kaldıramam kantarı

*Kasap olsam sallıyamam satırı
Nalbant olsam nallıyamam katırı
Berber olsam eşin dostun hatırı...*

*Ah ne olsam ne olsam...
Öcalıcı Derviş olsam
Bebe kanında yıkansam
Arap olsam, iki kuş bir tüfekli
Taze oğlanları düşte aldatsam
Bir konakta Lala mı dursam
Taze kızları Bey'e mi sunsam
Ah ne olsam ne olsam
Ne olsam da ter dökmeden kazansam...»*

Kente geldiği geceyi, geceyi geçirdiği sabahçı kahvesini (burası mıydı yoksa?) anımsıyor belli belirsiz. Hemşerilerini. Hep birlikte bir mitinge gidişlerini, uluyuşlarını, andiçişlerini... Sonra Kuklacı'ya satılışını.

Babasının doğru dürüst yontamadığı ayaklarına Efendisi'nin bu halis kösele, kırmızı çizmele-ri geçirişini.

Kendi köyünden başladı. Zeytin ağaçlarını, tütün tarlalarını, kıraç toprakları, ırmakları, dereleri ve balık ağlarını ve balıkçıları ve köylüleri kattı Efendisi'ne. Hep önden koşarak, yol açarak.

Sonra kentte. Yan sokakları, arka sokakları, kahveleri, esnafıyla birlikte kattı Efendisi'ne.

Sonra ana caddelerde. Otel lobilerini, disko-tekleri, bankaları. İplik oldu, iğneden geçti. Fare oldu kediye üttü. Esrar sardı, dumanını gizledi; silah sattı ölenleri gözledi; umut sattı, umutsuzluk besledi. Hepsini kattı, kapattı, hızla yol açtı Efendisi'ne.

Bu çizmeleri ayağına geçireliberi soğuktan, ateşten, kandan korkmadı. Geleneksel yara-almaz bacaklarıyla hızla yol aldı, yalnız arasına, ağacın dişil damarlarından geçen soğuk işleyebiliyor ahşap yüreğine.

İçli bir türkü duyuyor ansızın. Kayıyor. Türküye asılıp. Kapıyı açıp dışarıya çıkıyor. Lahmacun, döner, lâğım, yağ, traş losyonu kokan sokağa çıkıyor sesin ardından. Bu ses, bu çağrı, ona hiç görmediği ama bir gün kavuşmaktan asla vazgeçmediği anasını anımsatıyor: mavi saçlı, mavi giysili, saçlarını mavi bir kuleden sarkıtıp bir gün eninde sonunda onu yukarlara, maviliğe çekecek anasını. Caddenin ışıkları içiçe geçerek büyüyor ötelere doğru. Diskoteklere yağan yapay kar taneleri savruluyor çevresinde. Bir kan, tütün, kürk kokusu duyuyor. Kar, kentin ormanına gelirken yola serptiği ekmek kırıntılarını savurmuş rüzgara. Bir düşte kayarcasına buluyor köyün yolunu. Ama tutunduğu et ve barut parçaları aşağılara çekiyor. Anasının mavi alnını bir gök parçasında görür gibi oluyor. Sızı, ağacın çatlaklarından yolunu bulup işliyor ahşap yüreğine. Anasının da oğulsuz olduğunu kavırıyor. Oğul-öksüzü bir ana kimliğiyle belki onun da kendisi gibi dövüldüğünü, bu haramiler kentinde hırpalandığını, ezildiğini düşünüyor.

*«Polis olsam sanıkları dövemem
Kahya olsam şoförleri kovamam
Memur olsam kimseleri savamam
Savcı olsam insanları sevemem
Ah ne yapsam ne yapsam
Ne yapsam da bu kente tertemiz bir düş
bulsam...»*

Çamur birikintileri fokurduyor. Soylu evlerin iskeletleri, yıpranmamış genç düşler, körpe beyinlerdeki kan fokurduyor. Birazdan patlayacak kıp-kırmızı bir düşün cevheri yalazlanıyor çamurda. O düşün sesini duyuyor, rengini görüyor. «Ne zaman?»

Denize dönüyor. Tophane'nin taşlarına oturuyor: «Anacığım desene, tahta oğlun bir kukla olmuş, bir canalıcı, bir düşkırıncı. İşi bitik.»

Fatih' te bir bar fedai kimseye kötülük etmek istemediğini ileri sürerek intihar etti

Fatih, Haydar'da bir bar fedaisi hasta olduğunu ve kimseye kötülük etmek istemediğini ileri sürerek intihar etmiştir.

Muharrem Koç, adlı 36 yaşındaki fedai dün gece saat 02.00'de Esrar Dede Sokak'ta tabancaıyla havaya üç el ateş ettikten sonra, bir el de kafasına sıkarak canına kıymıştır. Muharrem Kov'un üzerinden, intihar etmeden önce yazdığı bir pusula çıkmıştır. Uyuşturucu kullandığı öne sürülen Koç, pusulada şunları yazmıştır:

"Hasta beynimle daha fazla yaşayamazdım. Ne yapсам iyileşemeyeceğimi biliyordum. Kimseye kötülük yapmak istemedim. Hayatıma bu şekilde son vermenin iyi olacağına karar verdim."

Efendisi'nin ayak sesleri yaklaşıyor, kulağının dibinde duruyor.

Önce sağ çizmesini çıkarıyor. Su, buz gibi.

İ Ç İ N D E K İ L E R

Sonucu Belki,9

Ormandaki Ayna, 21

Geriye Kalan Günlerinizin İlki..., 35

Kavalın Parmakizi, 46

Gecegezen Kızlar, 56

Sonsuza Dönüş, 66

«Alien», 80

Yalnız ağaç Durağı, 91

Düşkırıncı, 105